

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Petrič

**»Novinarji ne obstajajo, obstaja zgolj novinarska storitev« -
učinek političnih blogov na novinarsko profesijo**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Petrič

Mentorica: doc. dr. Maruša Pušnik

**»Novinarji ne obstajajo, obstaja zgolj novinarska storitev« -
učinek političnih blogov na novinarsko profesijo**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Hvala ...

staršem, Klavdiji in Daniju,

za finančno in moralno podporo ter brezpogojno ljubezen, ki mi je v času študija nudila
najljubšo uteho,

mentorici, doc. dr. Maruši Pušnik,

za pozitivno energijo, dragoceno motivacijo in nasvete, ki so naivno idejo spremenili v
diplomsko delo.

bratu Janu,

za opominjanje, da je ednina nenaraven pojem v mojem življenju.

Katarini,

za 'konstruktivne' pogovore, ki so spremenili univerzalno definicijo časa ter za najlepše
spomine na študijske dni,

Aljažu,

za spodbudo in potrpežljivost, ki me je naučila, da se določene stvari rešijo brez zapletanja,

in vsem,

ki so na kakršenkoli način pripomogli k nastanku diplomske naloge.

»Novinarji ne obstajajo, obstaja zgolj novinarska storitev« - učinek političnih blogov na novinarsko profesijo

Cilj diplomske naloge je s kritično analizo diskurza blogov Bližnjega vzhoda proučiti prakso pisanja spletnih dnevnikov ter jo problematizirati znotraj karakterizacije normativnega novinarstva. S proučevanjem učinka političnih blogov v Ukrajini bom opredelila teoretično in praktično definiranje novinarstva kot profesije. S kritično analizo diskurza dotičnih spletnih dnevnikov bom proučevala institucionalizacijo medijske platforme, ki je začela transformirati normativno novinarstvo. Indic diktira, da imajo spletni dnevniki kot medijska platforma vlogo oz. pomen odkrivanja, doumevanja in dognanja multiplih zgodb, ki so sicer v interesu javnosti, a preko klasičnih medijev niso bili deležne same avize. Posledično je zato pisanje spletnih dnevnikov postala praksa mnogih neprofitnih organizacij, t. j. prostovoljnih laičnih piscev, ki so mentalno neposredno vključeni v družbeno-politični kontekst svoje države. Slednji ne vidijo potrebe po upoštevanju klasičnih normativnih novinarskih norm, kot je objektivnost, poštenost in uravnoveženost. Njihova svobodna interakcija jim namreč dovoljuje in celo narekuje enostavno komunikacijo, v katero so vključeni subjektivni pogledi, izkušnje in sposobnost dojetanja dotičnih situacij. Spletni dnevniki so s svojo interaktivno etiko in subjektivnim pristopom posledično začeli transformirati novinarsko profesijo.

Ključne besede: blog, novinarstvo, profesija, novinarji, politika, transformacija.

»There are no journalists, there is only the service of journalism« – the impact of political blogs on the journalistic profession

The main purpose of this paper thesis is to analyze practice of Middle East blogging with discursive analyze and problematizing it through characteristics of normative journalism. I will define the theoretical and practical definition of journalism as a profession by studying the impact of political blogs in Ukraine. The discursive analysis of the studied blogs will examine the institutionalization of media platforms, which began to transform normative journalism. Indic dictates that the blogs as a media platform have the importance of detection, comprehension and knowledge of multiple stories that are otherwise in the public interest, but have not been published through traditional media. As a result, therefore, blogging has become a practice of many non-profit organizations, i. e. voluntary writers, who are mentally and directly involved in the socio-political context of their country. They do not see the need to take account of traditional norms of journalistic norms such as objectivity, fairness and balance. Their free interaction is permitted and even dictates easy communication, which also includes the subjectivity, experiences and perceptions of respective situations. With its interactive ethics and subjective approach blogs have begun to transform the journalistic profession.

Key words: blog, journalism, profession, journalists, politics, transformation.

Kazalo

1	Uvod.....	6
2	Normativno novinarstvo kot produkt družbenega konsenza	8
2.1	Objektivnost kot norma 'kvalitetnega' novinarstva.....	10
2.2	Kritika objektivnosti oz. nedosegljivi standard novinarstva	13
2.3	Objektivnost je mit	15
3	Politični blogi in transformacija novinarstva	17
3.1	Konstitut javnega oz. državljanskega novinarstva	20
3.2	Deprofesionalizacija novinarstva?.....	22
4	Analiza: učinek političnih blogov na novinarsko profesijo	24
4.1	Ukrajinsko družbeno-politični kontekst	26
4.2	Analiza ukrajinskega spletnega dnevnika Ukraine@war	28
4.3	Analiza ukrajinskega spletnega dnevnika Voices of Ukraine	30
4.4	Moč in raba jezika v kontekstu.....	32
4.5	Diskusija	35
5	Zaključek.....	40
6	Literatura.....	42

1 Uvod

V diplomski nalogi se bom ukvarjala s konceptualizacijo novinarskih norm in etik znotraj digitalizirane dobe množičnih medijev in medijskih platform, ki so predvideno pripomogli k transformaciji novinarske profesije. Namen naloge je pokazati spremembo, ki je nastala kot posledica aktualiziranja neprofitnih spletnih dnevnikov¹. Internet kot specifični medij namreč omogoča interaktivno sporočanje dogajanja, posledično pa se z njegovo pomočjo oblikuje tudi vrsta novinarskega poročanja. Neprofitni laični pisci znotraj spletnih dnevnikov kot medijske platforme vzpostavljajo nekatere novinarske norme, hkrati pa transformirajo novinarsko profesijo. Pri tem bo poudarek na spletnih dnevnikih Bližnjega vzhoda – natančneje se bom osredotočila na ukrajinska spletna dnevnika, ki sta skozi družbeno-politično krizo v Ukrajini predvideno delovala kot medij, kar dokazuje intenziteto delovanja t. i. zunanjih novinarskih pojavov.

V nadaljevanju bom najprej predstavila prvine normativnega novinarstva, ki so nastali kot posledični konsenz družbenih konvencij. Nadaljevala bom s teoretiziranjem objektivnosti kot norme t. i. kvalitetnega novinarstva, saj ta v splošni novinarski praksi deluje kot temelj oz. osnova. Znotraj tega bom koncipirala historični kontekst objektivnosti kot prvine ter predstavila sporočanski proces novinarske profesije, preko katere se oblikuje (normativno) novinarstvo, ki danes narekuje specializirane kriterije tradicionalnih poročanj. Definirala bom ključne karakteristike in manifestacijo v novinarstvu, kjer bom poudarila mitološko asociativnost norme objektivnosti v novinarstvu.

Diplomska naloga bo v teoretiziranju ključnih novinarskih postavk usmerjena predvsem na (re)konceptualizacijo novinarskih standardov kot posledico nastanka političnih blogov, ki so vplivali na transformacijo novinarske profesije in posledično na institucionalizacijo medijev. Paralelno se je konstruirala nova veja novinarstva – javno novinarstvo, ki temelji na demokratizaciji in osnovni človekovi pravici do svobode govora oz. državljanosti. Na tej točki bom pod vprašaj postavila (de)profesionalizacijo novinarstva, kjer ne bom aktualizirala zgolj sodobnega kibernetkega prostora javnega novinarstva, temveč tudi morebitno spreminjanje kakovosti novinarskega porekla, ki se je po mnenju mnogih avtorjev transformiralo v t. i. nenovinarstvo oz. celo nekakovostno in nepristno konstruiranje realnosti.

¹ V diplomski nalogi bom uporabljala izraza spletni dnevnik in blog kot sinonima, ki se nanašata na kontinuirane objave neprofitnih piscev na spletnih medijskih platformah. Posledično bom tudi pisce spletnih dnevnikov imenovala blogerji.

V empiričnem delu diplomske naloge bom kritično ovrednotila vsebinske elemente političnih blogov Ukrajine: namen in cilj stvaritve spletnih dnevnikov, usmerjenost, prisotnost avtonomnosti, dostopnost, posebnost v novinarskem sporočanjem procesu, povezovanje med uporabniki (apeliram tako na pisce spletnih dnevnikov, kot na sodelujoče v razpravi).

Spletna dnevnika, ki sta vključena v samo empirijo diplomske naloge sta Ukraine@war in Voices of Ukraine. Na podlagi navedenih političnih blogov sem si zastavila raziskovalna vprašanja, na katere bom odgovarjala in jih kontekstualizirala v diskusiji empiričnega dela diplomske naloge. Raziskovalna vprašanja se ukvarjajo z institucionalizacijo medijske platforme ter teoretičnim in praktičnim redefiniranjem novinarske profesije:

1. Kakšen je učinek političnih blogov Ukraine@war in Voices of Ukraine na teoretično in praktično definiranje novinarske profesije?
2. Kako politična bloga Ukraine@war in Voices of Ukraine institucionalizirata medijsko platformo?
3. Na kakšne načine ukrajinska spletna dnevnika spreminjata konvencionalne standarde novinarske profesije?
4. Kako politična spletna dnevnika Ukraine@war in Voices of Ukraine dojema ukrajinska javnost; osredotočajoč se na komentarje blogov? Ali jih prepoznava kot kredibilen vir političnih informacij o aktualnem stanju v Ukrajini?

S proučevanjem ukrajinskih političnih blogov bom skušala (re)konceptualizirati standarde novinarstva, ki niso nujno posledica nekvalitetnega poročanja, temveč so zgolj dopolnilo sporočanje procesa četrte veje oblasti. V zaključku bom s svojimi ugotovitvami sintetizirala teorijo novinarske profesije ter vzpostavila digitaliziran oz. 'novodobni' konsenz sporočanje standardov v novinarski praksi.

2 Normativno novinarstvo kot produkt družbenega konsenza

Že od začetka 1960 obstajajo teoretski pristopi normativnega novinarstva, ki so vključevali javno komuniciranje, posamezne modele demokracije in pristne vloge novinarstva kot profesije, preko katerih se je konstruirala tudi demokratična družba. Novinarstvo kot profesionalna kultura in sama profesionalna identiteta novinarjev se danes dojemata kot heterogen princip. Za novinarsko paradigmo so značilne tri različne funkcije, ki se znotraj študij o novinarstvu predstavljajo kot razlaga funkcij medijev.

Prva veja normativnega modela se osredotoča na dejstvo, da »novinarstvo ljudi oskrbuje z informacijami, ki jih posamezniki in skupine potrebujejo za nadzorovanje družbenega okolja – torej opravlja nadzorno funkcijo« (Erjavec in Kovačič 2011, 19). Naloga novinarja je, da aktivno in neodvisno preiskuje lastno okolico, saj mu je tako omogočeno kredibilno zagotavljanje informacij javnosti. Znotraj tega se oblikuje kategorija aktivnega odkrivanja družbenih vprašanj, ki pa je postala temeljna predpostavka normativnega novinarstva, saj ravno spraševanje mnogih in različnih ustvarja novinarstvo kot takšno (Poler Kovačič 2005, 60).

Sekundarna funkcija, ki je ključna pri pravilnem dojetju novinarstva, je zagotavljanje posameznih virov. Slednje je značilno predvsem v liberalnih demokracijah, znotraj katerih udeležba državljanov pomeni temelj javne sfere (Kovačič in Erjavec 2011, 19). Poler Kovačič (2005, 61 – 62) drugo fazo novinarskega sporočanja imenuje izbor dogodkov oziroma dejstev. Gre za selekcijo pomembnih dogodkov oz. situacij, ki jih bo novinarski subjekt komentiral in analiziral. Naloga novinarskega subjekta je preučiti in diferencirati pomembne novice od nepomembnih, saj na ta način tradicionalno uprizarjajo nadzor nad dogodki in konstrukcijo realnosti.

Zadnja funkcija pa po drugi strani novinarstvo dojema kot stroko, ki »izobražuje, razsvetljuje in zabava – kar lahko poimenujemo kot rekreacijsko oziroma kulturno funkcijo« (Kovačič in Erjavec 2011, 19). Temelj funkcije je, da novinarsko sporočilo transformira v proces odločitev posameznih tematik ter pridobi sposobnost poročanja o dogodkih, ki so jih novinarski subjekti predhodno izbrali v drugi fazi novinarskega poročanja. Tukaj je ključno vzpostavljanje kritične razdalje do vseh zbranih informacij in besedil, ki jih novinarski subjekt prejme. Koširjeva (v Poler Kovačič 2005, 63) ugotavlja, da je struktura novinarskega diskurza shematizirana in avtomatizirana slika novinarske profesije, saj je uporabljanje enostavnih načinov ključ informacijske razumljivosti.

Novinarski diskurz se ustanavlja in konstituira znotraj delovanja množičnih medijev; preko njih se namreč oblikuje in osnuje kot neločljivo povezan aspekt. Mediji pa tako z novinarskim diskurzom prikazujejo in izpolnjujejo svojo najpomembnejšo funkcijo – laik oz. javno sfero informirajo in jih medijsko izobražujejo. Enbaca (v Poler Kovačič 2005, 55) pravi, da je temeljen cilj množičnih medijev ravno zagotavljanje množičnih informacij in mnenj o temah, ki so sicer del javnega interesa. Ključno pa je tudi poznavanje pridobljenih informacij, saj bodo te imele pomembne učinke za vzgojo in izobraževanje državljanov. Na takšen način si bo javnost lahko izoblikovala lastno mnenje o ljudeh in ustanovah ter tako postala del demokratične družbe.

Model normativnega novinarstva se znotraj historičnega konstrukta izklicuje ravno na kriterij družbene odgovornosti ter njihove osnovne funkcije obveščanja javne sfere (Poler Kovačič 2005, 57). Družbena odgovornost množičnih medijev se prikazuje kot tradicionalna vloga medijev, ki je sicer znana kot vloga psa čuvaja. Ta ideja in ključna vloga novinarjev se je pojavila na začetku 19. stoletja, ko je novinarstvo oz. poročanje novic postalo četrta veja oblasti. Naloga psa čuvaja oz. tradicionalna vloga medijev je, da se poroča novice resnično, kredibilno in svobodno (Lambeth 1997, 20). Paradigma normativnega novinarstva je danes posledično osredotočena na javni diskurz, ki ga morajo novinarji predelati in konstituirati na način razumevanja aktualnega dogajanja. Na podlagi tega lahko javna sfera in laik rekonstruirajo realnost ter slednjo uporabijo za način reševanja problemov.

Normativni pristopi novinarstva se po mnenju Blumlerja opredeljujejo kot poskusi pregledov znotraj prevladujočega komunikacijskega sporočila. Preko tega se oblikujejo nagnjenja in nameni za zagovarjanje državljanskih idealov in potencialnih izboljševanj na tem področju (Blumler in Cushion 2014, 262). Podobno trdi tudi McManus (v Poler Kovačič 2005, 58), ki pravi, da je osrednja novinarska norma ravno javno razsvetljenje v smislu javnega izobraževanja in komuniciranja med novinarji in laikom. Znotraj tega normativno novinarstvo opredeljujejo kot način obveščanja o aktualnih družbenih problemih in vprašanjih, ki so v interesu javnosti. Posledično želi normativna paradigma zagotoviti čim večjo ozaveščenost in obveščenost o dotičnih dogodkih.

Javna funkcija je sorazmerno začela predstavljati novinarsko bistvo, saj je novinarstvo kot profesija dejavnost za obče dobro, kar sovпада z družbeno odgovornostjo same paradigme novinarstva. Gre za to, da ima vsak individuum komunikacijsko pravico do izreka mnenja, ki je lahko sličen mnenju drugih ali pa popolnoma diametralen (Poler Kovačič 2005, 58).

Pri normativnem novinarstvu je ključna eliminacija funkcije razvedrila in zabave, znotraj katerega je potrebno upoštevati funkcijo obveščanja javnosti, ki kljub mnogim definicijam in dilemam, še vedno ostaja prvina novinarskega sporočanja procesa. Preko tega se tako elaborirajo komunikacijske pravice demokratičnih državljanov. Splichal (v Poler Kovačič 2005, 59) obveščanje javnosti konstituira kot zaznamek nastanka tretje generacije človekovih temeljnih pravic. Med te se vključujejo tako informacijske kot komunikacijske pravice, ki so neposredno povezane s splošnim javnim dostopom informacijskih indicev.

Izhodišče normativnega novinarstva se prikazuje kot smernica obveščanja laika za ohranjanje javnega dobra. Individuumi imajo namreč komunikacijske pravice, s katerimi lahko usmerjajo reprezentacijo samega dogajanja znotraj dotičnega problema. Normativno novinarstvo kot zvrst profesije novinarstva ne dirigira zabave ali razvedrila, saj je ključno predvsem ozaveščanje in osveščanje t. i. demokratične javnosti oz. državljanov. Ključna predpostavka novinarske profesije tako ostaja paradigma, ki je osredotočena na smiselno prikazovanje novic kot rekonstrukcijo realnosti, preko katere novinarski subjekti² oblikujejo javno dobro in usmerjajo njihov interes.

2.1 Objektivnost kot norma 'kvalitetnega' novinarstva

Objektivno poročanje se je v zgodovini novinarstva začelo kot komercialni imperativ in ne kot standard odgovornega ter kredibilnega poročanja. S pojavom popularnega ameriškega tiska v letu 1800 – novice za en peni³ – se je medij odstranil iz političnih in poslovnih polov, zaradi česar je objektivno poročanje zagotavljalo domnevno nepristranski pogled na svet (Glasser 1984). Slednje je omogočilo spreminjanje tako družbenih, ekonomskih, političnih in tehnoloških sil znotraj profesionaliziranega novinarstva. Kasneje je spremembe dodatno ovekovečil še izum telegrafa, ki je prvič v zgodovini razčlenil medsebojno komunikacijo in transportacijo.

Nastale so radikalne spremembe v tiskani tehnologiji, hkrati pa se je monopoliziral trg novega načina poročanja. Navedene kondicije so odprle poti objektivnemu poročanju. Do leta 1900 je objektivnost namreč postala sprejeta praksa poročanja, saj je bila zanesljiva in posledično standardizirana. V praksi je to pomenilo artikuliranje vprašanja, kako je dotična novica predstavljena in, ali je bila njena oblika zanesljivo razporejena.

² Apeliram na individuum, ki na takšen ali drugačen način prispevajo k izobraževanju in informiranju javnosti ter posledično rekonstruirajo realnost oz. splošno dogajanje.

³ Penny papers so kot časniki nastali v letu 1833, do konca istega leta pa so svoj naziv spremenili v 'rumeni tisk' (Jontes 2010, 49).

Sočasno se je pojavila tudi konvencija objektivnega poročanja kot set rutinskih postopkov, ki jih novinarji pri svojem delu uporabljajo kot način varovanja svojih reportaž. Za novinarja je to pomenilo vključevanje virov pri intervjuvanju dotičnih oseb, kjer so slednji morali biti uradni in verodostojni (Glasser 1984).

Objektivnost je zaradi navedenih zgodovinskih dogodkov postala artikulirana profesionalna vrednota ali celo zakon. Powell in DiMaggio (v Vos 2011, 436) sta leta 1991 objektivnost uokvirila kot institucionalno normo. Bourdieu (v Vos 2011, 436) je trdil, da so poklicne norme povezane s kulturnim kapitalom, ki oblikuje in ustvarja novinarstvo v avtonomno področje. Norma objektivnosti je zaradi konvencij in konsenza postala paradigmatično osredje, ki je funkcioniralo dosledno s kulturnim kapitalom, saj je dovoljevala nove delavce na področju avtonomije tako političnega kot ekonomskega pola moči, krati pa slednjim omogočila neodvisno resnico. Integralne kontradikcije norme kot objektivnosti pa so vodile k novinarstvu, ki je oblikovalo resnice političnih in ekonomskih elit, zaradi česar je nastal kompromis novinarske avtonomnosti. Kljub temu, da se je objektivnost kot normativa v zadnjih letih precej kontaminirala subjektivnosti, je narava kulturnega kapitala še vedno prisotna.

Objektivnost je v okviru družbenega konsenza začela veljati kot norma oz. vrednota, ki naj bi oblikovala okvire novinarske profesije. Danes pa novinarski subjekti eliminirajo vrednote v ožjem družbenem pomenu, saj želijo s tem privilegirati splošne trditve o družbi, državljanih in narodu. Novinarsko sporočanje je proces subjektivne izbire, ki je povezano z družbenimi vrednotami, vendar je ključna naloga objektivitete novinarskega poročanja, da laiku predstavi svet, ki ne vključuje ideoloških preferenc. Schudson (v Jontes 2010, 54) trdi, da je objektivnost, ki je sicer do tridesetih let 20. stoletja postala bolj ali manj artikulirana vrednota v novinarstvu, razpadla tako hitro, kot se je tudi izoblikovala. A kljub temu danes predstavlja ideal v novičarski paradigmi, četudi je postalo splošno načelo in indic, da je pri predstavljanju novic nemogoče prekositi subjektiviteto.

Spet drugi avtorji se s tem ne strinjajo, saj pravijo, da so subjektivne sodbe, ki splošno zadevajo človeka, empirično nepreverljive preference, zaradi česar so brez racionalne veljavnosti in posledično, brez pomena. Po njihovem mnenju novinarska paradigma resnico sinhronizira z objektivnostjo in doslednostjo, ki jo je mogoče doseči tako, da se novinarski subjekti osredotočijo zgolj na dejstva ter pustijo slednjim, da govorijo zase. Pri tem je potrebno eliminirati vse vrednostne sodbe, saj se te vključujejo v subjektiven izborni proces novic (Torres 2012, 571).

Na dojemanje objektivnosti kot norme 'kvalitetnega' novinarstva pa je nadalje vplival še pozitivizem. Vpliv slednjega na medijsko področje je bil viden predvsem od 19. stoletja naprej. Pozitivistična načela so takrat postala bolj ali manj načela splošne prakse in kriterijev novinarstva. Posledično je nastala velika ločnica med novicami 'brez vrednostne sodbe' in 'evalvacijskimi komentarji', ki korelirajo dihotomijo dejstev. Bowles (v Torres 2012, 571) leta 1855 jasno ločuje med t. i. novicami o dejstvih in novicami mnenj. Schudson pa na tej točki omeni, da je sama vera v objektivnost kot vera v dejstva oz. nezaupanje vrednotam ter zaveza k njihovi segregaciji (Schudson v Torres 2012, 572).

Ideal objektivnosti ni vzkliknil toliko kot podaljšek naivnega empiricizma in zaupanja v dejstva, ampak bolj kot reakcija proti skepticizmu; ni bil premočrna ekstrapolacija, ampak dialektičen odziv na kulturo demokratične tržne družbe. Ni bil končni izraz zaupanja v dejstva, ampak zagovarjanje metode, zasnovane za svet, v katerem celo dejstvom ni mogoče zaupati (Schudson v Jontes 2010, 54).

Erjavec (1999, 42) meni, da bi lahko splošno razumevanje norme objektivno razumeli v dveh različnih pogledih. Prvi vidik se usmerja in osredotoča na zagovornike objektivnosti, ki v slednji vidijo metodo predstavljanja informacij v družbenem svetu. Objektiviteto razumejo kot t. i. scientizacijo novinarstva, saj so spremenjene konvencije novinarske paradigme sočasno sledile vzponu znanosti, znotraj katere so se ocenjevale vse oblike diskurza (Jontes 2010, 54). Ta način predstavlja znanstveno normo profesionalizacije, hkrati pa omogoča preverljivost podatkov. Tako Hallin kot Gans (v Erjavec 1999, 42) menita, da objektivnost v novinarskem poročanju legitimira medije in jih izpopolnjuje v znanstvenem oz. profesionaliziranem smislu.

Schudson (2001, 149) objektivnost definira še podrobneje. Dodal je, da objektivnost novinarje vodi k lažjemu ločevanju dejstev od vrednot, saj so zgolj slednje ključne za poročanje. Objektivnost je tako poklicna norma kot objekt, pri katerem gre za boj znotraj večnega boja profesionalne pristojnosti (Blaagaard 2013, 1079). Namreč, kljub vztrajni uporabi objektivnih načel, novinarji pozabljajo na kontinuirano vključevanje lastne subjektivitete. Pri obravnavi primernih informacij za novice, ki so v interesu javnosti, uporabljajo splošne kriterije (normativne oz. tradicionalne) objektivnosti oz. navidezno resnico.

2.2 Kritika objektivnosti oz. nedosegljivi standard novinarstva

Meje novinarstva se pogosto konjugirajo z dejavnostmi kot je oglaševanje ter pisanje spletnih dnevnikov. Težko je ločiti novinarstvo od 'nenovinarstva', saj so množični mediji dandanes bolj ali manj prepojeni z zabavo, senzacionalizmom, promocijo in trženjem. Mindich (v Jontes 2010, 51) je pri konceptualizaciji norme objektivnosti načela kategoriziral v pet različnih korpusov; distinciranost, nestrancarstvo, uravnoteženost, aktualnost in pisanje v stilu obrnjene piramide. Tuchman (1972, 677) je pri definiranju objektivnosti kot poklicne norme sklenil, da so novinarji v svojem prizadevanju doseganja objektivnosti razvili posebne rituale, ki oblikujejo učinkovitost uporabe objektivnosti. Obstajajo štiri glavne ovire, ki preprečujejo uresničitev objektivnosti v novinarskem poročanju. Gre za politično pristranskost, organizacijsko in strukturno omejitve, družbene in (re)konstrukcijske težave pri vzpostavljanju realnosti ter jezikovne pregrade (Boudana 2011, 390).

Kljub temu, da objektivnosti pri poročanju ni mogoče povsem doseči, Glasser (1984) pove, da so pri objektivnosti v novinarstvu ključni ravno viri, saj slednji novici dajejo smisel in vsebino, hkrati pa zagotavljajo tudi argumente za izpodbijanje, obrazložitev in kritiko. Nekateri viri torej izpostavljajo ideje, drugi slednjim nasprotujejo. Novinarji, ki igrajo vlogo strokovnih komunikatorjev, zgolj zagotavljajo kanal, po katerem se lahko te ideje izmenjujejo.

Podobnega mnenja je Almagor (2008, 8), ki pravi, da je pri objektivnemu poročanju v novičarskem svetu potrebno upoštevati dislociranje vrednot od dejstev, saj so ravno vrednote produkt (ne)zavestnega seta preferenc individuuma. Kljub temu pa je ta opredelitev, ki poudarja odnosnost med vrednotami in dejstvi, precej pomanjkljiva. Vrednote namreč običajno vstopajo v proces udejstvovanja posameznih trditev. Gre za sorazmerno interakcijo, ki jo je v novinarskem svetu in posledičnem objektivnemu poročanju, skoraj nemogoče izolirati. Kot posamezniki torej ne moremo določiti samega področja dejstev, če ne uporabljamo ali predpostavljamo določenih vrednot, prav tako pa ne moremo ločiti resničnih od neresničnih dejstev. Medtem, ko objektivno poročanje resnično vključuje akuratnost, pravičnost, resničnost in uravnoteženost, pa ne vključuje moralne nevtralnosti.

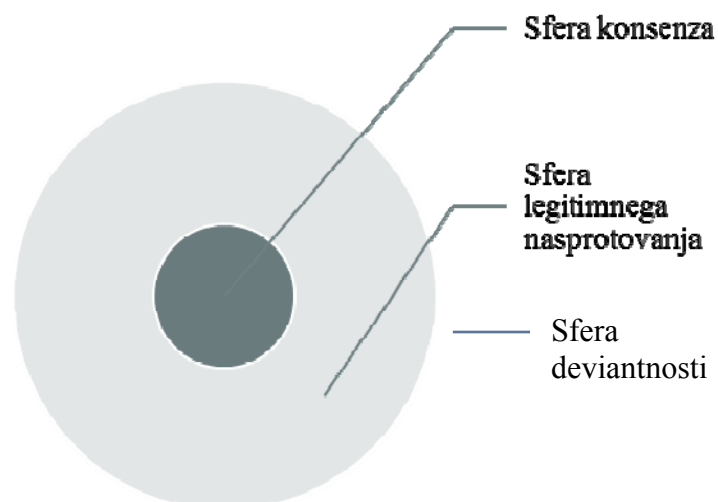
Akuratnost in pravičnost je v poročanje sprejeta in celo dobrodošla, moralna nevtralnost pa je po drugi strani pomembna zgolj znotraj posameznih družbenih problemov, ki ogrožajo demokracijo medija, v katerem operirajo in nastajajo. Dejstva so ključne in očitne pomembnosti v medijski preskrbljenosti z novicami. Reporterji in novinarji povečajo magnitudo samih dejstev v novicah, da lahko ta kasneje postane zgodba v javni agendi.

Pretiravanje ima veliko namembnost pri spodbujanju zgodb, hkrati pa so novice zaradi tega bolj zanimive za objavo. Dejstvo je, da je takšno poročanje neetično. S tem se strinja tudi Almagor (2008, 9), ki trdi, da je akuratnost izzvana kot kompromis, saj se novinarji v svojem pisanju izogibajo selekciji, posledično torej raje interpretirajo posamezne podatke.

Prizadevanje za doseg cilja pri poročanju je pogosto ovirano zaradi pritiskov; novinarji namreč morajo zaradi pomanjkanju času paziti na prostor, morajo pa tudi ostati kompetentni z ostalimi medijskimi hišami, saj lahko na takšen način ohranjajo branost. Objektivnost v tem smislu torej zajema vse vidike poštene in resnične zgodbe. Kljub temu pa tukaj ostaja produkcijska nuja. Pojma dobrega novinarstva in dobre zgodbe nista sorazmerna, saj je prvo pogosto odvisno od drugega ter paradoksalno črpa kvaliteto iz drugega. Dobro novinarstvo namreč zahteva objektivno poročanje, ki pa lahko postane nekaj več kot le znak. Navsezadnje pa so še vseeno dobre novice tiste, ki dovoljujejo večjo branost. Zaradi tega je na tej točki smiselno sklepati, da dobre zgodbe in dobro novinarstvo sicer niso nujno v konfliktu, je pa utemeljitev premisleka glede resnične objektivnosti zagotovo nujna (Almagor2008, 17).

Hallin (v Jontes 2010, 60) trdi, da je za razumevanje delovanja objektivnosti v novinarskem sporočanjem procesu, ključno razlikovanje med tremi sferami konsenza, ki splošno izoblikujejo in narekujejo novinarsko paradigmo.

Slika 2.1 Hallinova sfera konsenza

Vir: Hallin v Jontes (2010, 60).

Hallinova sfera konsenza narekuje, da objektivnost deluje zgolj v vmesnem krogu oz. v delu, kjer gre za legitimno nasprotovanje, saj se nanaša na vprašanja in probleme, ki jih prepoznavajo le nekateri komunikacijski udeleženci v političnem sistemu. V notranjem krogu sfere konsenza so družbena vprašanja, ki jih posamezni novinarski subjekti in ostala večina v družbi nima za kontroverzne oz. problematične. Posledično novinarji tako ne poročajo o slednjih s strani nasprotujočih si stališč oz. ne uporabljajo zahteve po preglednosti. Gre za sfero, kjer novinarji zagovarjajo konsenzualne vrednote. V zadnjem oz. zunanem krogu je sfera deviantnosti, kamor spadajo politični akterji in nazorji, ki jih novinarji eliminirajo znotraj upravičenosti do mnenja. Nevtralnost, podobno kot v prejšnjem krogu, se stornira, novinarstvo kot profesija pa postane mehanizem, znotraj katerega se alimentirajo ločnice. Tukaj igra ključno vlogo izpostavljanje oz. izključevanje iz javne agende individuumov, ki kršijo političen konsenz. Vsaka od navedenih sfer je sestavljena iz več stopenj, ki variirajo glede na dano situacijo, meje med njimi so zato bolj kot ne zamegljene (Hallin v Jontes 2010, 61).

2.3 Objektivnost je mit

Kljub temu, da objektivnost novičarskih medijev predstavlja in upodablja moralni ideal poročanja, prirejanja novic ter pomembno obliko samega pisanja, je bil le-ta v zgodovini medijev preoblikovan, izpopolnjen ter kritiziran. Razlog za to je predvsem v negiranju koherentnosti objektivnosti ter pozitivističnih načel, ki spodbujajo k ločevanju dejstev od vrednosti ter nevtralnemu novinarsko predstavljanju postavk. Z drugimi besedami, nepristranskost je skorajda neizvedljiva, saj stil, izbira pisanja ter urejanja samih novic vsebuje subjektivne ideje. Vendar objektivnost sama po sebi predstavlja kredibilnost in ščiti novinarje pred obtoževanjem ter kritiziranjem predstavljanja novic (Oh 2010, 153).

Pri obravnavanju objektivnosti in resničnosti, se je potrebno zavedati, da sta tako očitna resnica kot znanstveno spoznanje zmotljiva termina – ravno tukaj se vidi resnična objektiviteta. Prav tako pa je potrebno koncept objektivnosti razumeti kot način sklicevanja na čisti oz. neosebni odsev resničnega sveta. Gre za t. i. nevtralni pogled na svet, ki človeku dovoljuje delno objektivnost. Indic, da nam ravno človeško znanje o svetu preprečuje uporabo nevtralnega pogleda v vsakdanjem življenju, nasprotuje teoriji objektivitete v novinarstvu.

Boudana (2011, 389) na tej točki uokviru perspektivo objektivnosti ter z njo poveže sklop posameznih vrednot, ki oblikujejo konstruirana dejstva. Znotraj tega osmisli objektivnost, saj meni, da ne obstajajo posamezni fakti, ki ne bi izvirali iz posameznega okvirja ali teoretičnega konteksta. Kljub temu v samem okviru oz. teoriji obstajajo dejanske ugotovitve, ki dokazujejo pojavljanje objektivnosti kot nevtralizacijo sveta.

Kot pravi Iggers (1999, 109) je nevtraliziran pogled pravzaprav mit, saj predstavlja dodatno oviro k bolj konstruktivnemu in odgovornemu novinarstvu. Novinar se namreč v svojem delu ukvarja z eno izmed največjih skušnjav, saj je ta prehod v nevtralnega opazovalca ter hkrati posrednika skoraj nemogoč. Namreč, četudi gre za altruistične težnje, se njihova lastna objektivnost ukrivi zaradi načrtovane objektivitete poročanja. Posledično pa je izničena tudi njihova kredibilnost in verodostojnost. Glede na samo podcenjevanje mnogih empiričnih študij so udejstvovane ugotovitve uprizorjene na negativen način, saj v najboljšem primeru le omogočijo eliminacijo posameznih hipotez, ki jih negirajo.

Tri najpogostejše kritike objektivnosti je strnjeno predlagal še Glasser (v Jontes 2010, 31), ko je ocenil, da je norma objektivnosti pristranska do vloge, znotraj katere se novinarstvo pogosto definira. V slednjo se vključuje tako vloga četrte veje oblasti kot vloga t. i. novinarskih subjektov psov čuvajev. Objektivnost kot specializirana vrednota namreč utrjuje družbeni status quo. Novinarji z opravljanjem poklica na profesionaliziran način, sistematično uokvirjajo novice znotraj soglasja z osrednjo institucionalizacijo družbe. Novinarska avtonomija zadržuje objektivnost znotraj meja hegemonskega sistema. Naslednja kritika se usmerja na pristranskost do neodvisnega mišljenja, kjer je sam intelekt oslavljen ravno zaradi obravnavanja nezainteresiranega opazovalca. Objektivnost pa je kot tretja kritika tudi pristranska do ideje odgovornosti, saj novinarjem omogoča neupoštevanje odgovornosti pri sami kreaciji novic.

Lutharjeva (2001, 21) na tej točki pravi, da novinarje ravno etika objektivnosti z prepovedovanjem opredeljevanja, sili k pripovedovanju zgodb, v katerih je povsem eliminirana subjektivnost. Tukaj novinarski subjekti domnevno ustvarjajo nevtralne zgodbe, hkrati pa mitologijo o objektivnosti, nevtralnosti in neopredeljenosti zaznamujejo z razumevanjem, da je novinarski poklic bolj kot ne pasiven in amoralen. Gre za to, da je hipoteza, ki je bila umeščena znotraj empiričnih preizkusov, manj napačna kot pa tista, ki je bila razglašena kot izpodbita znotraj posameznih dozdevnih alternativ⁴.

⁴ Govora je o hipotezi objektivnosti, ki je dokazana znotraj empiričnih in teoretičnih okvirjev, a kljub temu jo mnogi dojemajo kot izpodbito resnico glede na nekatere alternativne preverbe.

Posledično tako obstajajo manj napačne trditve, ki jih producirajo dotične kredibilne raziskave. Slednje pa lahko izzove potrjevanje ali izpodbijanje prihodnjih ugotovitev, ki so tako odvisne od svojih predhodnih oz. že obstoječih raziskav. Popper (v Boudana 2011, 390) pravi, da je takšen primer teze tudi gotovost. Gotovost ne velja za teoretično vrlino kot so mnogi prepričani, temveč gre za ravno obraten indic. Ko bomo torej razumeli, da objektivnost ni isto kot gotovost ali nezmotljivost, bo samoumevno tudi dejstvo, da je termin objektivnosti sinonim z dvema bolj skromnima idejama; prva se osredotoča na človeška prepričanja, ki veljajo za potencialno resnične, druga pa je usmerjena na obstoj standardov vrednotenja, ki so evalvirani znotraj pojma verjetnosti ali manj napačnih trditev oz. prepričanj (Little v Boudana 2011, 390).

3 Politični blogi in transformacija novinarstva

Blog je specifičen tehnični vmesnik, znotraj katerega je omogočeno oblikovanje spletnega mesta. Je sistem za upravljanje vsebin, ki uporabniku dovoljuje enostavnejši način postavljanja vsebine na predhodno oblikovano spletno mesto. Blog sestoji iz ključnega osrednjega dela, kamor avtor kronološko vpisuje svoje besedilo, ki pa se razlikuje glede na temo samega bloga (gre lahko za komentarje, ideje ali mnenja). Znotraj le-tega pa je obiskovalcem omogočeno medsebojno odgovarjanje in podajanje svojih mnenj. Sestavni del bloga pa so še hipertekstualne povezave, ki jih avtor poljubno določa in objavlja (Oblak in Petrič 2005, 11).

Termin blog v smislu spletnega dnevnika, ki se pojavlja na javnem medmrežju oz. v kibernetnem prostoru, obstaja že od leta 1997. Politični blog pa je po drugi strani aktualnejši fenomen, ki se je po mnenju mnogih prvič razvil ravno v času kaosu po 11. septembru, leta 2001. Ljudje (medijsko nepismeni in laik) so začeli bloge uporabljati zaradi izražanja občutkov in mnenj glede terorističnega napada, ki se je zgodil v Ameriki. Z blogi so skušali izvedeti več, zato so iskali informacije, ki niso bile na voljo v ostalih množičnih medijih. Posledično se je leto kasneje mnogo piscev spletnih dnevnikov odločilo pisati tudi o vojni, ki se je v letu 2002 dogajala v Iraku (Wallsten 2005, 2). Blogerji oz. pisci spletnih dnevnikov so zaradi svojih kontroverznih vsebin, na politični sceni pustili svoj pečat, ki je postal znan v različnih državah. Nekateri pisci blogov so postali tako znani, da so tudi nekatere elite in tradicionalni mediji začeli adaptirati novinarsko formo.

Prva skupina t. i. primitivnih verzij modernih družbenih medijev je bila ustanovljena leta 1876, ki je kasneje postala tudi formalna organizacija. Gre za Nacionalno amatersko medijsko asociacijo (NAPA), ki je producirala množične članke. Ti so vključevali problematiko politike, jezika, religije, literarnega kriticizma in podobno. Prvič v zgodovini množičnih medijev je skupina predanih pisateljev degenerirala takrat očitno razliko med novinarji in amaterji. Medtem pa ločnica med termini novinarstvo, novinarji in amaterji postaja vse bolj zabrisana (Brain Pickings 2006).

Od samega začetka digitalizacije sta internet in kibernetski prostor, ki sicer veljata za potencialno orodje izboljšanja demokracije, spodbujala državljane in okrepila javno sodelovanje s politiko. Indić torej diktira, da internet kot spletna platforma daje državljanom možnost prilagojevanja lastnih interesov. Graber (v Krasnoboka in Semetko 2003, 78) nakazuje, da je informacija, ki je dostopna povprečnemu državljanu na internetu – v primerjavi s preostalimi množičnimi mediji – veliko bolj vsebinsko bogata in je prikazana na način, da uporabnik sam nadzoruje, kaj bo prebral, videl in pogledal. Znanstveniki in strokovnjaki se strinjajo, da internet državljanom ponuja mnoge priložnosti za medsebojno interakcijo. Margolis (v Krasnoboka in Semetko 2003, 78) pravi, da obstajajo tri različne faze, znotraj katerih internet olajša vključevanje laika.

Prva faza je, da laik začne zanimati vsakdanje dogajanje, zaradi česar postane informiran glede političnih problemov, posledično pa začne podpirati tudi partijo, ki zagovarja njegove preference. Naslednja faza se osredotoča na minimalno vrednotenje poznavanja aktualnih problemov. Posledično laik začne zaupati dotičnim političnim partijam, saj lahko pri slednjih črpa informacije in vodenje. Tretji faza se usmerja na nezadovoljstvo ali občutek dolgočasnosti zaradi političnih produktov, ki so v tistem trenutku dostopni. Zaradi tega želijo pregledati 'trg', da vidijo še ostale ponujene 'produkte'. Bimber (v Krasnoboka in Semetko 2003, 79) pravi, da internet razširja vlogo političnega vključevanja s tem, ko občanom ponuja nove oportunitete. Zaradi tega lahko slednji vzpostavijo interakcijo v posameznih političnih akcijah, kot je na primer spodbujanje drugih pri volitvah, učenje o problemih ali kandidaturah, lahko pa sodelujejo tudi pri koordiniranju oz. organiziranju posameznih političnih akcijah.

Množični mediji so v digitalizirani dobi tako razviti, da sploh ne želijo uporabljati objektivnosti v smislu zagotavljanja uravnoveženega prikazovanja določenega vprašanja, saj želijo opozoriti na dotičen problem, ki je lahko usmerjen tako na politično platformo, ideologijo, kot je osebno zgodba in podobno.

Še več, medijsko poročanje novic je postalo nezavedno subjektivno. Navsezadnje pa se tukaj tako vzpostavlja še vprašanje moralne nevtralnosti oz. nevtralnega pogleda na svet. Obstaja mnogo argumentov, ki moralno nevtralnost v celoti izpodbijajo iz objektivnega poročanja. Takšen primer je objektivnost, ki opominja na dejstvo, da so vsi novinarji državljani, občani in navsezadnje tudi laiki.

Naslednji argument izvira iz družbene odgovornosti, saj ima praktično povezavo z oblikovanjem družb kot takšne. Sfera spletnih dnevnikov ali t. i. blogosfera je konstruirala ideal za politične bloge, ki so danes predvideno postali nova platforma, znotraj katere je dovoljena ali celo dobrodošla javna deliberacija. Razlog za obojestransko interakcijo je nastal v promoviranju ideološke debate in razširjanju digitaliziranih informacij. Politični blogi so začeli ustvarjati nove glasove, hkrati pa začeli reprezentirati novo obliko javne sfere, saj javnosti dovoljujejo vmešavanje v politični sistem države. Zaradi blogov se je posledično spremenil tudi politični diskurz, ki je sedaj predstavljen kot novodobna tradicija komuniciranja množičnih medijev. Internet je predvideno spremenil ekologijo med mediji in politiko v tej smeri, da je reformiral politična tradicionalna nagnjenja h kontroli oz. 'cenzuri' toka informacij. Dahlgreen (v Silva 2014, 2) trdi, da specifično soočanje javne sfere na internetu hkrati dovoljuje vključevanje oz. sodelovanje državljanov, ki lahko igrajo ključno vlogo v razvoju t. i. nove demokratične politike. Politične bloge lahko od kontinuiranih spletnih družbenih omrežij (Facebook in Twitter) diferenciramo na podlagi treh različnih meril oz. kvalifikacij, ki jih ustvarjajo kredibilne in verodostojne.

Prvi kvalifikacija je, da je branost političnih blogov dostopna, saj ni odvisna od predhodnih 'prijateljstev' ali 'sledenj' na posameznem omrežju. Drugič, politični blogi so kvalitetni s strani dojetanja skupnosti oz. združenja, kar je ključno pri obravnavanju verodostojnosti posameznih novic. Nenazadnje pa so politični blogi postali vrsta institucionaliziranega razmišljanja, znotraj katerega se konstruira rutinski behaviorizem in normativne vrednote (Silva 2014, 3).

Podobnega mnenja sta tudi Khamis in Nawawy (2011, 235), ki pravita, da si je internet oblikoval posebno mesto v današnji družbi. Reprezentira namreč ključno vlogo, katere pomembnost še vedno narašča v (re)konstrukciji pomena javne sfere. Internet ima pozitiven in rastoč vpliv na politično komunikacijo med državljani in medijskimi sporočili, ki oblikujejo realnost. Novinarstvo se je začelo transformirati v digitalizirani dobi medijev. Kibernetski prostor je postal prostrano vesolje prihodnosti novinarskih oz. novičarskih organizacijah. »Meje okoli izrecno novinarskega postajajo zamegljene zaradi obilja lahko dostopnih in družbeno relevantnih neobdelanih informacij« (Poler Kovačič 2005, 43).

Znotraj t. i. novinarske storitve pisci spletnih dnevnikov pravzaprav delujejo kot neprofitni oz. laični novinarji. Politični blogi oz. kakršnokoli medmrežje, ki vključuje obdelavo in posredovanje informacij, imajo posebne prvine, s katerimi se razlikujejo od klasične oz. tradicionalne novinarske profesije. Blogi so vezani na interaktivnost in vzajemnost, ki potrošnika spremeni v aktivnega in demokratičnega državljana, pripravljenega odkrivati dotične informacije. Potrošnik lahko neposredno prispeva svojstven pogled na posamezno informacijo ali novico, posledično ga lahko posreduje tudi tistemu, ki je konstruiral dotično novico. Gre za to, da je takšno medsebojno sodelovanje prvina v mreženju, hkrati pa dovoljujejo vzpostavljanje kriterijev profesionalizacije (Poler Kovačič 2005, 45). Politični blogi še bolj spreminjajo karakteristike (normativnega) novinarstva ter ga usmerjajo v novodobno definiranje demokratične pravice vsakega individuuma. Transformacija novinarstva je posledično najbolj vidna na področju poročanja o posameznih dogodkih, ki tako niso cenzurirani ali podatkovno obdelani v toku informacij.

3.1 Konstitut javnega oz. državljanskega novinarstva

Glede na to, da je pisanje spletnih dnevnikov relativno nov fenomen, je v zadnjih letih pokazal znake potencialne miniaturne javne sfere. Lasica (v Lowrey 2006, 478) pove, da so bloggerji in novinarji komplementarni drug z drugim, saj se znotraj poročanja tudi profesionalno sekajo. A vendar, če se suverenost tradicionalnega novinarstva kot takšnega zmanjšuje in se posledično pisanje spletnih dnevnikov resnično izpostavlja glede svoje subjektivnosti, potem je skoraj nemogoče primerjati dva pola t. i. javnega novinarstva. Spletne strani, na katerih se pojavljajo spletni dnevniki, so prezirljive na način uporabe objektivnosti pri novinarstvu, saj naj bi to preprečilo dejanskost posamezne novice. Gre za razliko v pristojnostnem načinu izbiranja nalog oz. dogodkov, kjer je potrebno akumulirati informacije ter jih javnosti predstaviti na način, da bodo te kredibilne in verodostojne.

Veliko je namreč govora o tem, kako lahko pisanje spletnih dnevnikov spodbuja odprte, intelektualne in produktivne javne razprave, hkrati pa naj bi ravno pisci spletnih dnevnikov spodbujali novinarje k poročanju akuratnih, iskrenih in družbeno relevantnih novic. Dejstvo je, da so takšni optimistični pojmi v digitalizirani dobi postali utemeljeni. Če se na tej točki osredotočim na politične bloge, so slednji obravnavani kot manifestacija Habermasovih premis javne sfere, znotraj katere se razvija konvergenca ljudi, ki si delijo komunikacijo v diskurzu.

Idealno bi tako politični blogi delovali kot način ponazarjanja svobodnega trga idej, znotraj katerega bi lahko uporabniki izmenjali mnenja in sodelovali v variantnih političnih diskusijah brez inhibicije. Paradokсно pa danes politični blogi predstavljajo fenomen krepljenja svojih prepričanj; gre za prostor, kjer se uporabniki obkrožijo z različnimi informacijami in kanali komunikacije, ki podpirajo njihove lastne vrednote in predsodke (Khamis in Nawawy 2011, 237-238).

Habermas je v konstruiranju svojih premis determiniral demokratično pomembnost interneta, ki eliminira cenzuro znotraj avtoritarnih režimom. Kljub temu pa sam meni, da je ključen problem v trenutni medijski sferi ravno odsotnost visokokakovostnih političnih informacij, zaradi katerih državljani težje participirajo v javnih diskurzih. Politični blogi so ustvarjeni kot manifestacija Habermasovih premis javne sfere, saj vključujejo diskurzivno konvergenco ljudi. Siapera (v Khamis in Nawawy 2011, 237) je prepričana, da imajo politični blogi velik potencial, saj večini državljanom ponujajo politične debate in direktno komunikacijo med politikami ter državljani.

Idealno politični blogi pomenijo eksemplifikacijo prostega trga idej in posledično informacij. Znotraj tega lahko udeleženci izmenjujejo poglede, lahko pa sodelujejo v variantnih političnih diskusijah, ki ne vključujejo inhibicije. Coleman (v Khamis in Nawawy 2011, 238) ta fenomen opisuje kot problem družbenega lova, kjer se ljudi konzumirajo okoli virov informacij. Nekateri ljudje bloge uporabljajo na način okrepitve samega sebe. Vloga novih medijev in kibernetnega prostora je postala izziv za vse vrste političnih blogov.

Habermasove premise javne sfere so postale teoretičen okvir vzpostavljanja državljanskega oz. javnega novinarstva. Pri premisah gre za demokratično pravico izpostavljanja svojega mnenja, kar je vsesplošno preusmerilo pogled na kredibilnost in verodostojnost novinarskega poročanja oz. sporočanja. Novinarji poročajo stanje kot je, medtem pa upoštevajo različne novinarske kodekse, ki obstajajo z namenom konstruiranja politično korektne komunikacije med mediji in državljani. Internet in kibernetni prostor pa sta celotne implikacije rekonstruirala oz. transformirala, saj sta množici začela dovoljevati vključevanje novinarskih storitev ter uporabe termina 'novinar'. Gre za konstrukt amaterskega novinarstva, kjer 'honorarni' oz. neprofitni in predani pisatelji pišejo zgodbe, ki so v interesu javnosti in so povezane z gospodarstvom ter družbenim in kulturnim kapitalom države.

V digitalizirani dobi množičnih medijev se postavlja pod vprašaj samo novinarstvo, saj se skrb nanaša na polarizacijo novičarskih medijev, ki pa niso nujno produkt tradicionalnih medijev in posledično pragmatičnih novinarskih izvajalcev.

To naj bi povzročilo nastanek deprofesionalizacije, ki vključuje nastajanja sodobnih premis javne sfere. Politični blogi dokazujejo, da temu ni tako. V njih se predvideno karakterizira bipolarnost in strateške akcije, ki vključujejo racionalno kritično deliberacijo in kritične diskurze. Nekateri blogi se zavedajo novinarskih načel in slednja tudi upodabljajo v samem sistemskem pisanju in popularni participaciji. Osredotočajo se torej na koncept državljanskega novinarstva, ki danes reorganizira družbo in njegove pripadnike (Khamis in Nawawy 2011, 248).

3.2 Deprofesionalizacija novinarstva?

Obstaja mnogo kriterijev, ki novinarstva kategorizirajo v splošno profesionalizacijo oz. specializacijo, vendar so slednji vprašljivi, saj je novinarstvo kot stroka težko opredeljiva. Novinarstvo je namreč porozen poklic; zanj ne obstajajo licence, medijski poklici pa kljub obstoju novinarskih šol ne zahtevajo akreditacije. Novinarji za svojo delo ne potrebujejo posebna ali specifična novinarska znanja, saj si le-ta pridobijo sproti. Na tej točki se torej pojasnjuje vprašanje dejanske deprofesionalizacije novinarstva v času digitalizirani dobe medijev (Lowrey 2006, 485). Namreč, novinarstvo nima posebnih objektivnih meril, ki bi bile primerljiva s t. i. profesijami, kot sta na primer medicina in pravo.

Ideja po novinarski profesiji je tako postala posledica družbenega konstrukta profesionalizacije, ki je vplivala na kasnejše definiranje novinarstva. Nekateri podatki pa prikazujejo, da v mnogih državah novinarjem ni potrebno izpolnjevati nobenih posebnih profesionalnih meril za zaposlovanje (Splichal 2000, 51). Skupna vodila novinarstva, bolj ali manj, določajo zgolj kodeksi in dotična pravila, ki pa so danes izkoreninjena zaradi omejenosti prostora in časa specifičnih novic. Hkrati pa danes postaja novinarstvo univerzalna profesija, saj nekatere splošne karakteristike niso izvor nacionalnih ali političnih specifik. Novinarstvo ne izpolnjuje posebnih formalnih norm oz. meril, ki bi jo lahko predstavljala profesionalizirano, temveč je ključno ravno to, da imajo novinarji zaradi svoje moči in medijskih učinkov profesionalno odgovornost do javnosti (Poler Kovačič 2005, 47).

T. i. profesionalno novinarstvo se konstantno spreminja, novičarske agende so ustvarjene na podlagi spletnih in povezanih uporabnikov, ki javno sfero informirajo o globalnih novicah ter zgodbah. Indic, da so lahko ljudje kot individuumi vedno imeli priložnost prispevati k lokalnim novicam, obstaja že nekaj časa. Slednje pa je omogočil tudi rapiden razvoj tehnologije in digitalizacija medijev. Že nekaj časa se torej prepleta odnos med javnostjo in novinarji.

Ko postane novinarjeva vloga neke vrste interpretacija dogajanja sveta, lahko pričamo paradigmatičnemu preobratu, ki vznemirja razvijajočo se distinkcijo med novinarjem in javnostjo. Odnos se iz nepovezanosti spreminja v sodelovanje, iz verifikacije v navajanje ter iz objektivnosti k subjektivnosti (Tumber in Prentoulis v Blaagaard 2013, 1077).

Paradigmatični preobrat ni usmeril novinarstva kot profesije v drugo smer, temveč jo je preoblikoval tudi iz zunanega pogleda. Razvijajoče se tehnološke spremembe so namreč pripomogle k vključevanju javnosti v javno sfero.

Tako mešanje mej novinarstva z nenovinarstvom je povzročilo nastanek t. i. državljskega novinarstva. Vobič (2007) meni, da je spletna interaktivnost namreč ustvarila participativno novinarstvo, vendar ne v smeri odmika od tradicionalnega novinarstva, temveč bolj kot njegovo dopolnilo. V novinarski paradigmi in diskurzu se v zadnjem desetletju interaktivnost, hipertekstualnost in multimedialnost postavlja nasproti tradicionalnega novinarstva. Znotraj tega se konstruira koncept javnega novinarstva, ki izhaja iz generične pravice do komuniciranja. Pri državljskem novinarstvu gre za novinarsko dejavnost, preko katere se uporabniki kvalificirajo kot samostojni udeleženci komunikacijske sporočanja procesa, tradicionalni novinarji pa v sam proces niso vključeni. Ta koncept je doprinesel dodaten konflikt pri razumevanju novinarstva in konstruiranju novinarske profesije. Kljub temu pa ostaja jasno, da državljsko oz. javno novinarstvo ne škodi tradicionalnemu-normativnemu novinarstvu, saj ne gre za izničenje dotičnih standardov v samem definiranju. Gre zgolj za rekonstrukcijo in redefinicijo prakse ter procesa novinarskih dejanj, ki ne sovpadajo s splošno novinarsko prakso klasičnih medijev (Lowrey 2006, 494). Posledično ne gre za deprofesionalizacijo novinarstva, saj državljsko (participativno, interakcijsko in medmrežno) novinarstvo ne deluje konkurenčno s samo 'profesionalizacijo'. Indic narekuje, da ni namen državljskega novinarstva prevzemanje medijske platforme, temveč povezovanje večjega občinstva, ki lahko sodeluje tako v potrošnji novic kot tudi v sami kreaciji slednjih.

V nadaljevanju diplomske naloge bom predstavila transformacijo novinarske profesije, ki se je danes domnevno deprofesionalizirala zaradi nastanka javnega oz. državljskega novinarstva. Participacija, interaktivnost in mreženje so namreč pojmi, ki konstruirajo sodobno novinarstvo, kjer ni poudarka na nekaterih tradicionalnih normativih sicer profesionaliziranega novinarstva. Diplomska naloga bo v empiričnem delu odgovarjala na vprašanje resnične deprofesionalizacije avtonomnosti novinarskih 'storitev'. Sama transformacija tako ni nujno plod nekvalitetna novinarstva, temveč je lahko tudi njej podaljšek oz. dopolnilo, ki javnosti predstavlja resnične odgovore na družbena vprašanja.

4 Analiza: učinek političnih blogov na novinarsko profesijo

V nadaljevanju se bom usmerila na kritično analizo diskurza, s katero bom konstruktivno proučevala ukrajinske politične spletne dnevnike. Gre za diskurzivno analitični pristop, ki svoje področje proučevanja usmerja na lingvistično in semiotično perspektivo medijskega teksta, znotraj katere se konstruira kontinuirana relacija do dotičnega objekta, s katerim lahko avtor teksta dominirano vpliva na občinstvo. Omenjeno metodološko orodje lahko splošno opredeljujemo kot verbalno interakcijo, ki je tako pisana kot govorjena oblika komunikacije. Diskurz je torej dotičen jezikoven kod, preko katerega se izvaja sporočanje – sporazumevanje in splošna medsebojna interakcija. »Glavni cilj kritične diskurzivne analize je odkrivati oblastna razmerja, ki se reproducirajo skozi diskurze, in pri tem promovirati nediskriminatorno rabo jezika« (Vezovnik 2009, 115). Pri kritični analizi diskurza torej ne gre za metodološko oz. teoretsko homogenost, saj sam teoretski okvir empiričnega pristopa ni enoten. Njeno področje raziskovanja se usmerja na dominacijo, oblast oz. nadvlado, hegemonijo, ... Ukvarja se s subtilnimi pomeni, s katerimi lingvistične prvine upravljajo s človeškim umom ter tako posledično ustvarjajo konsenz (Vezovnik 2009, 111).

V nadaljevanju bom v okviru kritične analize diskurza (KAD) opredeljevala medijske tekste, ki v mojem primeru izhajajo iz Bližnjega vzhoda, natančneje iz Ukrajine. Gre za neprofitna spletna dnevnika *Ukraine@war* in *Voices of Ukraine*, ki ju periodično in kontinuirano posodablja neprofitni pisci oz. avtorji. Slednji živijo v Ukrajini in javnost neposredno informirajo ter izobražujejo o aktualnem dogajanju v omenjeni državi. Navedena politična bloga sem si izbrala zaradi vsebnosti kvalitetnega poročanja o državljanski krizi, sestrelitvi malezijskega potniškega letala MH17 ter zaradi verodostojnega objavljanja pisem ugrabljenе aktivistke Nadye Sachenko. Gre za specifične dogodke, ki sicer niso deležni avize v lokalnih kot centralnih medijih, prav tako pa se državljani v Ukrajini zaradi dominance ruskih medijev posledično ne zavedajo nekaterih okoliščin trenutnega dogajanja. Specifična medija sta prevedena v angleščino, – *Voices of Ukraine* je preveden tudi v nemščino, ruščino in druge jezike – zaradi česar je bilo proučevanje političnih blogov olajšano, hkrati pa je indic prevajanja prispeval h koncipiranju transformiranih novinarskih standardov in teorij.

Objave, ki se pojavljajo v nadaljevanju, sem izbirala glede na aktualnost dogajanja. Osredotočila sem se na 'članke', ki so nastali v okviru posameznih dogodkov; od revolucije in upora v Ukrajini (na udarcu je bilo letališče Doneck) – 21 januarja 2015 – do enoletne obletnice sestrelitve malezijskega letala MH17 – 17. julij 2015.

Znotraj polletnega časovnega intervala so bili pregledani vsi članki, pri čemer je vzorec obsegal 126 objav, 67 iz političnega bloga Ukraine@war in 59 iz političnega dnevnika Voices of Ukraine. V sami analizi se je prav tako izjemoma pojavila objava Voices of Ukraine, dne 21. februarja 2014, saj je šlo za najbolj priljubljen in bran članek omenjenega spletnega dnevnika. Priljubljenost je izvirala iz kontradiktornosti revolucije v Ukrajini ter slavljenja olimpijskih iger v Rusiji.

Znotraj empiričnega dela sem si glede na primarno zastavljene teze transformacije novinarstva znotraj (re)konceptualizacije posameznih normativ v tradicionalnem novinarstvu tako zadala štiri diferencirajoča se raziskovalna vprašanja, ki so sledeča:

1. Kakšen je učinek političnih blogov Ukraine@war in Voices of Ukraine na teoretično in praktično definiranje novinarske profesije?
2. Kako politična bloga Ukraine@war in Voices of Ukraine institucionalizirata medijsko platformo?
3. Na kakšne načine ukrajinska spletna dnevnika spreminjata konvencionalne standarde novinarske profesije?
4. Kako politična spletna dnevnika Ukraine@war in Voices of Ukraine dojema ukrajinska javnost; osredotočajoč se na komentarje blogov? Ali jih prepoznava kot kredibilen vir političnih informacij o aktualnem stanju v Ukrajini?

Pri samem proučevanju ukrajinskih blogov bom pozorna na lingvistično oz. jezikovno strukturo ter hkrati na posamezne izstopajoče semiotične vidike samih blogov, kot je na primer vizualizacija samega spletnega dnevnika. Osredotočila se bom tudi na uporabo subjektivnih prvin v samem načinu poročanja o dejanskem dogajanju, pozorna bom prav tako na ustvarjanje medijskega diskurza, ki deluje kot indikator transformacije novinarske profesije. Kritična diskurzivna analiza bo omogočila preučevanje (re)kontekstualizacije političnih dnevnikov v mediatizirane instrumente, s katerimi avtorji tekstov (terminološko kontinuiranih objav) ustvarjajo moč oz. nadvlado na javno sfero. Za proučevanje bo ključno predvsem poznavanje družbeno-političnega konteksta dogajanja Bližnjega vzhoda oz. natančneje Ukrajine, ki v diplomski nalogi predstavlja primarni reagent transformacije novinarske profesije znotraj neprofitnih in celo laičnih spletnih dnevnikov. Z interpretacijo ukrajinskih spletnih blogov bom posledično pridobila diskurzivno konstrukcijsko delovanje demokratičnega medijskega poročanja.

4.1 Ukrajinsko družbeno-politični kontekst

Ukrajina je tipičen primer države, katere političen sistem je uradno reprezentiran s strani demokratične institucije, a vendar sama pravila, ki opredeljujejo ta sistem, niso analogna zahodnjaškemu standardom. V letu 2004 so se v skladu z aktivacijo dejanskih demokratičnih sprememb vrstile revolucije, med njimi najbolj znana t. i. Oranžna revolucija, ki je bila posledica odziva na eliminacijo asociiranja z Evropsko Unijo. Šlo je za tekmovanje med znanimi političnimi subjekti – Timošenkova in Juščenko proti proruskemu politiku Janukoviču, ki je v boju za predsedniški stolček izgubil, a si je leta 2010 znova pridobil oblast in obračunal s Timošenkovo. Glede na to, da je Janukovič imel največ podpore na vzhodu, kjer živi večinsko prorusko prebivalstvo, so slednji padeč Janukoviča na zadnji revoluciji leta 2013, vzeli kot zmago nacionalizma in fašizma, predvideno potencirana iz zahoda. Posledično so se Rusi organizirali v paravojne enote in okupirali letališče Doneck v Ukrajini, kjer so razglasili prorusko paradržavo. Ukrajinci tega niso dopustili, zaradi česar so se sprva začeli napadi, boji in kasneje tudi državljanska vojna.

Takrat je vladajoča elita intenzivirala stopnjo uporabe medijev v zameno za predsedništvo. Posledično se je začel projekt, ki je vključeval nepravilno uporabo administrativnih resursov ter manipulacijo javnega mnenja znotraj rabe množičnih medijev. Kljub intenzivni rabi in izbrani strategiji, mediji na same volitve niso imeli vpliva (Lang 2009, 29). Slednje implicira na družbeno zahtevo demokratizacije političnega sistema v Ukrajini oz. željo po vpeljevanju osnovnih zahodnjaških institucij in elementov v ukrajinsko politično kulturo – apeliram na pluralizem in družbo kot subjekt političnega sistema, neodvisno sodno avtoritarnost, kompetitivne in pravične volitve, arbitražni zakon in predvsem neodvisen medijski sistem (Wawrzonek 2014, 795).

Ravno Oranžna revolucija je pripomogla k razvijanju sovjetskega medijskega sistema, ki je prej veljal za zaprtega, centraliziranega in državnega. Četudi je danes ta sistem veliko bolj geografsko re-teritorialen, divergiran in aktualen, so ukrajinski množični mediji še vedno močno pod vplivom sovjetskega monopola in dominance. Neodvisnost medijev je posledica ukrajinske tehnološke 'sive cone', ki ni zahtevala višje kvalitete novinarske profesije ter hkratne influence in popularnosti. Reforme, ki so v 90. letih liberalizirale celoten politični sistem, vključno z mediji, so sicer pripomogle k večji in boljši razvitosti tako tehnologije kot demokracije, vendar Ukrajina precej zaostaja – posledično so moskovski mediji postali perforirani s strani ukrajinske nacije.

V letu 1991 je ukrajinski parlament razglasil neodvisnost, akt pa je pripeljal do eliminacije državne cenzure in lastniških pravic, kar je zmanjšalo večino ukrajinskih ovir.

Število tiskanih medijev se je dramatično povečalo, medijske hiše pa so začele oddajati množične programe. Z rastjo marketinške ekonomije, so se začeli razvijati tudi privatni mediji. Z začetkom hladne vojne, pa se je v državi začela tudi digitalizacija in globalizacija (Lang 2009, 19). Ukrajina je s svojo neodvisnostjo v avgustu 1991 prikazala hibridni sistem, ki je sicer bil podoben zgodnji Putinovi Rusiji, a je z Oranžno revolucijo dokazala željo po spremembi avtoritarnega sistema.

»Po letu 2010 in po množičnih post-Oranžnih revolucijah za parlamentarne in predsedniške volitve, je mogoče trditi, da se Ukrajina nagiba k evropskem in ne k ruskem modelu vladavine,« (Brudny in Finkel 2011, 814). Ideja neodvisnosti in samostojnosti Ukrajine je bila posledica razprav moskovske kulture in evropskih standardov. Ukrajinsko intelektualno okolje nacionalizacije je sprožilo konstruiranje definicije 'evropskega'. Mednje spada indic, da je Evropa postala sinonim za civilizacijo, demokracijo, dostojanstvo in kooperacijo.

V zadnjih dveh desetletjih so ukrajinski množični mediji delovali po pluralističnih načelih, hkrati pa njihov način poročanja ni bil transparenten ali neodvisen. V letu 2013 so namreč bili vsi aktualni televizijski programi in preostala medijska cirkulacija publikacij v lasti privatnih finančnih skupin, ki so jih kontrolirali t. i. ukrajinski oligarhi. Danes so v Ukrajini obstoječe tudi mnoge neodvisne medijske organizacije, ki sicer nimajo tako velikega občinstva. Mednje spadajo razne tedenske publikacije, kabelska televizija in profitna spletna stran *Ukrainska pravda*. Sicer pa za ukrajinsko nacijo velja, da v večini spremljajo televizijske programe. Študija v letu 2011 je pokazala, da kar 94 odstotkov uporablja televizijo kot vsakodnevni in predvsem ključni vir informacij (Szostek 2014, 467).

Ruski kapital in franšiza so znotraj množičnih medijev konstruirali podobo Rusije v Ukrajini, a vendar se je ta dominacija diferencirala glede na tipologijo in umeščanje ukrajinskih medijev. Takšno diferenciranje povzroča ranljivost lokalnih influenc, ki so prepuščene ruski konvergenci. Transnacionalna medijska aktivnost v Ukrajini povzroča tveganja in faktorje, ki ustvarjajo prostor, znotraj katerega je javno mnenje zanemarjeno ali celo nepopolno informirano. Szostek (2014, 482) meni, da ruske novice sploh ne potrebujejo posebne namembnosti, da jih splošno predvajajo ukrajinski množični mediji, saj gre navsezadnje za klasično manipulacijo. Na tej točki je sama uporabila metaforo sovjetske dobe kot komunalnega apartmaja z namerno tankimi stenami.

4.2 Analiza ukrajinskega spletnega dnevnika Ukraine@war

Deskripcija oz. namembnost bloga Ukraine@war se v zavihku spletnega dnevnika About me/O meni, usmerja oz. konstruira znotraj predstavitve avtorja samega.

Sem Dajey Petros. Ali pa tudi ne. Mogoče sem previdno konstruiral svojo identiteto. Ali pa tudi ne. Komu mar? Anonimnost želim ohraniti do neke mere, saj je moj namen analizirati in izpostaviti ruske grozote v vzhodni Ukrajini, osredotočajoč se na MH17. Ne želim, da mi avto nekega dne eksplodira, kot se doživeli Maidanski protestniki v času Janukovičevega režima. Prav tako pa ne želim molčati zaradi strahu pred rusko mafijo, ki misli, da bo tako koristila svoji državi – se opravičujem – naredili Rusiji uslugo z ustvarjanjem nesreče v mojem življenju ali še huje (Ukraine@war 2015).

V nadaljevanju avtor dokaže svojo kredibilnost pri samem odkrivanju pomembnih informacij in dogodkov, ki so jih ukrajinski mediji skrbno zamolčali. Anonimen in neprofiten avtor tako predstavi svoja t. i. novinarska preiskovalna dela, med katere vključuje dokazne materiale o pošiljanju ruskih tankov čez ukrajinsko mejo. Posledično je lahko dokazal in dokumentiral tudi napad na Ukrajino z večcevnimi sovjetskimi raketnimi sistemi GRAD. Med svojimi dosežki je utemeljil svojo novinarsko dejanje z geološkim lociranjem videoposnetka tanka, ki je vozil do svoje izstrelne lokacije.

Med drugim naj bi sam dokazal tudi, da je Rusija namerno bombardirala ukrajinske vasi in mesta, sam zaradi ustvarjanja notranje politične katastrofe, za katero lahko skrito krivi Ukrajino. V zavihku 'About me/O meni', avtor spletnega bloga, izpostavi najpomembnejši indic, ki potrjuje njegovo kredibilnost. Spletni dnevnik Ukraine@war pravzaprav sestavljajo množični avtorji, ki pa sicer ohranjajo absolutno in suvereno anonimnost, zato sta osredotočenost in analiza usmerjena na osrednjega avtorja.

Ne bom uporabljal besed kot so 'domnevno' in 'verjetno'. To zgolj pomeni, da nisi imel časa preveriti resničnosti dogajanja. Seveda, te besede ti sicer dajejo avro neodvisnosti, nevtralnosti in ne-vpletenosti v samo dogajanje. Vendar mene ne moti, da sem vpleten in, da sodelujem. Saj, kadar iščeš resnico, moreš preizkusiti vse hipoteze. Včasih se hipoteza izkaže za napačno. V teh primerih jo bom tudi popravil. (Ukraine@war 2015)

Na tej točki avtor še opiše, da so politični blog ustvarili v marcu 2014, saj je ravno takrat Rusija svetu pokazala pravi obraz. Slednje argumentira s trditvijo »Kaj bi vi naredili v Hitlerjevem času? Mirno sedeli in se sprostili? Jaz se ne morem...« (Ukraine@war 2015).

Ukraine@war je konstruirana kot enostavna spletna platforma, ki jo sestavljajo štirje moduli, med njimi je možnost prehajanja na 'Home/Domača stran' oz. na stran, kjer je mogoče videti aktualne in nazadnje objavljene prispevke. Ključna je rubrika, ki je specializirana za predstavitev in namembnost spletnega dnevnika, podrobneje opisana na prejšnji strani, imenovana 'About me/O meni'. Tretji zavihek – 'All about MH17/Vse o MH17' – osredotočen je usmeri na proučevanje malezijskega potnega letala, ki je strmoglavil 17. julija lani. Sami rubriki je namenjenih 28 člankov, ki pojasnjujejo in prikazujejo pomembne dogodke v Ukrajini pred sestrelitvijo malezijskega letala MH17. Znotraj zavihka oz. modula se tako pojavlja terminologija dogajanja v Ukrajini – med drugim so vključeni videoposnetki in fotografije ruskih tankov v bližini ukrajinske meje, dokazi o tanku v ukrajinskem letališču Doneck, ki je sestrelil MH17 in podobno. Vsem člankom oz. prispevkom pa sledi konkluzija avtorjevega razmišljanja in argumentiranje poročanih informacij. Na tej točki avtor spletnega dnevnika Ukraine@war odgovarja na vprašanje, kdo je kriv za sestrelitev malezijskega potniškega letala in kakšni so potencialni motivi za navedeno dejanje. Indic je, da avtor bloga motive argumentira z dejstvi ter jih legitimno usmeri v prostor in čas: »Rusija je že od nekdaj skušala zmanjšati ukrajinsko zračno superiornost. /.../ Želeli so preusmeriti pozornost od dejstva, da je Rusija napadala Ukrajino preko vmesne meje« (Ukraine@war 2015).

Naslednji modul je namenjen uporabi spletnega družbenega omrežja 'Twitter, – 100+ Retweeted Twits/100+ deljenih objav na Twitteru' – na katerem je ključno deljenje in osveščanje splošne javnosti o dogajanju. Med njimi so ključne objave, kjer je geolociran ruski tank, ki je sestrelil malezijsko letalo. Eno izmed ključnih objav glede sestrelitve MH17 je delilo okoli 2500 ljudi, tudi množični mediji po svetu so fotografije tanka navedenega spletnega dnevnika vključile v svoje dnevnoinformativne oddaje, časopisne novice in spletne objave. Slednje vsebujejo dokazne materiale, ki jasno in verodostojno dokazujejo sam sporočanski namen članka. Gre za videoposnetke oz. fotografije, ki so izvzete s kredibilnih spletnih strani, kot je na primer Google Maps ali pa satelitsko nadzorovanje dogajanja po svetu. Znotraj slednjih se pojavljajo različni motivi ali vizualizirano označevanje predstavnega materiala. Pojavljajo se tudi videoposnetki nadzornih kamer v okoliših tankajšnjega dogajanja, ki je prikazan jasno in verodostojno glede na časovno umeščenost samega materiala.

4.3 Analiza ukrajinskega spletnega dnevnika Voices of Ukraine

Manifestacija spletnega dnevnika Voices of Ukraine je znotraj deskriptivnega modula usmerjena v družbeno oblikovana spletno stran, ki se osredotoča na pomoč javnosti: »Ne poglej stran. Izvédi. Izberi. Pomagaj« (Voices of Ukraine 2015). V nadaljevanju modula oz. zavihka 'About/O nas', neprofitni pisci spletnega dnevnika na kratko opišejo namembnost oz. predstavijo politični blog.

Voices of Ukraine je bila ustvarjena kot odgovor na nujno potrebo po akuratih informacij o dogodkih v Ukrajini, ki so morali biti povedani v različnih jezikih. Trenutno smo tako z Ukrajino kot z drugimi državami, ki so del aktualnega dogajanja, v stiku z namenom, da preverimo vire in pravilno prevedemo zanesljive informacije (Voices of Ukraine 2015).

V nadaljevanju apelirajo in indicirajo, da je spletni dnevnik prostovoljni projekt v variabilnih jezikih, ki je posvečen poročanju novic o Ukrajini. Kot prostovoljna ekipa piscev člankov oz. prispevkov menijo, da je visok standard pri konsistentnosti prevajanja, akuratnost informacij in primarnih virov ključen obstoj njihovega bloga. Podobno kot politični spletni dnevnik Ukraine@war, tudi ta blog pokriva proteste v Ukrajini in rusko invazijo v južno Ukrajino. Poleg politične kontekstualnosti bloga se slednji ukvarja tudi s kulturnim življenjem in projekti med ukrajinskimi aktivisti, s katerimi sodelujejo pri različnih projektih. Nenazadnje pa ekipa absolutno anonimnih piscev bralcev predstavi tudi vsebino spletnega dnevnika. Med drugim bodo bralce informirali o procesu, ki se trenutno dogaja v Ukrajini, v katerega so vključene fundamentalne spremembe tako glede ekonomskega trga, gospodarskega kot političnega.

Spletni dnevnik je bolj razgiban, posledično se bolj identificira s splošno spletno stranjo ali celo specifičnim medijem. Ukrajinski politični blog je sestavljen iz enajst diferencirajočih se modulov, katerih usmerjenost je osredotočena tako na objave, zapisane v različnih jezikih kot analitično proučevanje novic. Pod modul oz. rubriko 'News/Novice' spadajo tako nemške, angleške kot tudi ruske novice oz. objave, hkrati pa pisci spletnega dnevnika v modul oz. zavihek 'Languages/Jeziki' vključujejo tudi kronološko revolucionarno dogajanje v Ukrajini. »Prostovoljci v angleščino, nemščino ter ostale jezike (francoščino, japonsščino, poljščino, španščino, italijanščino, portugalščino, ...) prevajajo trditve, intervjuje, članke, objave na ostalih spletnih dnevnikih in dnevne posodobitve množičnih medijev v Ukrajini in Rusiji« (Voices of Ukraine 2015) Pod zavihek 'Opinions/Mnenja' spadajo štirje avtorji oz. pisci, ki podobno kot kolumnisti oz. novinarji v medijskih hišah, pišejo svoje mnenje o trenutnem dogajanju v politiki, gospodarstvu ali v družbi.

Zavihek 'Regions/Regije' po drugi strani vsebuje štiri različne regije Ukrajine, v katerih je prikazana dejanska razsežnost državljanske vojne. Spletni dnevnik Voices of Ukraine še vsebuje module kot so 'Voices of Revolution/Glasovi revolucije', 'Media/Mediji' (mednje spadajo vsi dokazni materialni, kot so videoposnetki in fotografije), 'Beyond Politics/Onstran politike', 'Help for Ukraine/Pomoč za Ukrajino', 'Home/Domača stran' ter rubrika, ki sem se ji že predhodno posvetila – 'About/O nas'. Kljub temu, da je splošna definicija spletnega dnevnika oz. bloga subjektivno kronološko in kontinuirano poročanje o posameznih temah – politiki, družbi, kulturi, gospodarstvo ali ekonomiji – je interpretacija aktualnega dogajanja v Ukrajini podprta z dokaznim gradivom. Tedenske objave so opremljene s fotografijami, vendar ne tako eksplicitnimi kot so slednje prikazane znotraj političnega bloga Ukraine@war. Gre za klasično manifestacijo pomaganja javnosti s prikazovanjem, informiranjem in izobraževanjem o novicah, ki sicer v množičnih medijih Ukrajine niso do potankosti obdelana. Znotraj političnega bloga pride do izraza ravno transformacija novinarske profesije, saj gre za upoštevanje in poudarjanje nekaterih jasno začrtanih novinarskih prvin.

V nadaljevanju bom znotraj proučevanja političnih spletnih dnevnikov konstruktivno uporabila kritično diskurzivno analizo, kjer bom opazovala štiri diskurzivne aspekte medijskega teksta. Sprva bo osredotočenje usmerjeno na posebnost pri lingvistični rabi retoričnih figur, nato bom obravnavala prehodnost med sporočevalcem in prejemnikom, kjer je ključna ravno metoda poročanja. Opazovala pa bom tudi predpostavke, ki jih avtor uporablja pri pisanju objav in prispevkov ter vključevanje vseh dokaznih materialov ter nenazadnje demokratične indikatorje, ki pripomorejo k svobodnemu izražanju in pisanju o splošnem dogajanju v bližnji okolice ali drugod po svetu.

Tako posebnost rabe jezika, prehodnost, predpostavke kot demokratični indikatorji prikazujejo rabo metodološkega orodja kritične analize diskurza, ki je v tem primeru medijski tekst oz. politični spletni dnevnik (Polito 2011, 284). Metodološke inštrumente kritične diskurzivne analize bom proučila znotraj poglavja Moč in raba jezika v kontekstu, kjer bom s pomočjo pristopa analize diskurza determinirala ideologijo pri rabi jezikovnih prvin, ki se pojavljajo pri navedenih spletnih dnevnikih. Pisci blogov lahko na tak način pritegnejo bralce in večjo cirkulacijo objav, hkrati pa lažje osvetlijo problem, ki ga raziskujejo. Retorične figure so ključne tako znotraj semiotičnega kot semantičnega proučevanja diskurzivnih besedil. Van Dijk (v Van Dijk 2008, 357) pojasnjuje, da je ravno retorika ključna oblika izvajanje nadzora in kontrole nad ljudmi, preko katere se izpostavi fundamentalna reprodukcija dominance in hegemonije.

4.4 Moč in raba jezika v kontekstu

Večina lingvističnih študij se osredotoča na fonologijo, morfologijo, sintakso ter semantiko specifičnega beseda. Kritiki navedenih metodologij konstantno opozarjajo na indic, da jezik ni produciran v izolaciji, prav tako ga ne sestavljajo zgolj črke in besede. Jezik je namreč ustvarjen kot subjekt v resničnem svetu, zato nanj vpliva tako produkcija, interpretacija kot kontekst. Kritična diskurzivna analiza pa je tako pristop, ki se osredotoča na tekstualno analizo relevantnih kontekstualnih faktorjev, v katero vključuje tudi samo zgodovino teksta. Nadalje se uokvirja znotraj treh faz: produkcije, interpretacije in konteksta. Znotraj analize medijskih tekstov je ključna predvsem (re)konstrukcija družbe z odkrivanjem vprašanja o družbenih problemih preko manifestacije medijskih tekstov (Polito 2011, 282).

Največja posebnost moči in rabe jezika ukrajinskih političnih blogov je ta, da sta tako Ukraine@war kot Voices of Ukraine prevedena v angleščino; Voices of Ukraine je preveden tudi v nemščino, ruščino, ... Na ta način je vsem bralcem omogočeno prebiranje kontinuiranih objav, hkrati pa tako povečajo informiranost javnosti ter posledično zadovoljujejo interes slednje. Pri blogu Ukraine@war je v najbolj priljubljenih objavah mogoče opaziti vključevanje virov različnih kredibilnih spletnih strani oz. medijev kot je virtualni globus Google Earth, ki deluje kot geografski informacijski program. Avtor objave za dne 10. januar (Ukraine@war 2015) na primer kontinuirano izpostavlja, »da škodo sedaj prvič vidi na teh satelitskih posnetkih. To pomeni, da se ravno tam, v tem trenutku, dogaja resnična vojna.« S fotografijami prikazuje in dokazuje aktualno dogajanje ter poenostavlja razumevanje.

Blog na ta način prikazuje dejstva, ki sicer niso prikazana v splošnih množičnih medijih v Ukrajini. Avtor bloga s pomočjo fotografij razkrije postopke priprav na vojno, ki vključuje posnetke tankov, njihovih položajev oz. koordinate ter na takšen način rekonstruira realnost oz. v specifičnem primeru objave za 10. januar – bitke. Na ta način bitka oz. stanje v Ukrajini predstavlja vlogo sporočanje agenta, saj imajo na avtorja specifično influenco, ki avtorja bloga spodbuja k širšemu raziskovanju dejanskega dogajanja.

Podobno je mogoče ugotoviti pri eni izmed najbolj priljubljenih objav političnega bloga Voices of Ukraine. Pri objavi jasno naveden avtor državljansko vojno opisuje kot:

Trenutno (20. februar takoj po kosilu) je jasno, da je ukrajinska revolucija zmagala. Vprašanje, kako dolgo bo trajalo, in koliko človeških žrtev bo potrebno, preden ta zmaga postane očitna vsem izjemam, še vedno ostaja. Putin se je na olimpijske igre pripravljaval sedem let – šlo naj bi za osebno zmago oz. način, s katerim bi si memorizirali njegovo ime in zgodovinske dosežke. Otvoritvena slovesnost je bila čarobna in omamna. Ukrajinci so medtem pokopavali ducate mrtvih v Kyivu in drugih mestih po Ukrajini (Voices of Ukraine 2014).

Gre za cinično objavo, ki vključuje tako kritiko Putinove Rusije, olimpijskih iger kot tudi samo slovesnost. Moč jezika je v tej objavi ključna, saj se znova ne osredotoča na senzacionalno dogajanje temveč na vprašanja, ki ostajajo po tem. Razlika med blogoma Ukraine@war in Voices of Ukraine je, da se slednji osredotoča na moč besed, medtem ko prvi blog sporočanje procesi namenjeni posnetkom in fotografijam dogajanja oz. dokazne materiale, s katerimi je jasno indicirano dogajanje.

Specifike jezikoslovja kritične analize diskurza se definirajo znotraj treh različnih metod: tranzitivnost dotičnega bloga, njegovih predpostavk oz. prepozicij ter deiktičnih indikatorjev. Gre za splošno rabo moči znotraj lingvističnih prvin, ki se pojavljajo v kontekstu medijskih tekstov (Clark v Polito 2011, 283). Pri rabi tranzitivnosti se moč jezika kaže kot funkcija agenta oz. pošiljatelja, prejemnika ter metode oz. okoliščine samega procesa kontekstualne rabe jezika. Pri analiziranih ukrajinskih političnih blogih se tranzitivnost pojavlja pri preučevanju bitk, državljanske vojne ter rekonstrukciji realnosti. Na podlagi tega se vzpostavlja dialektična ideologija sporočanje procesa, ki je pri sami analizi kritične diskurzivne analize. Tranzitivnost se namreč kaže tudi pri prej omenjenih primerih, kjer se znotraj lingvistike oz. jezikoslovja analizira tudi dominanca oz. sposobnost moči nad prejemniki specifičnih objav.

Naslednja metoda KAD so prepozicije oz. predpostavke, ki jih Brown in Yule (v Polito 2011, 283–284) definirata kot dotične domneve, ki jih sporočevalec predpostavlja o prejemniku glede samega sporočila. Gre za proces, kjer je ključno splošno dojemanje informacij, v katere niso vključene prepreke in meje oz. ideologija, ki je sicer samoumevna in brez alternativ. V ukrajinskih blogih se predpostavke pojavljajo predvsem pri družbenih vprašanjih, kjer avtorji blogov v svojih objavah konstantno predvidevajo in predpostavljajo. Glede na splošno definicijo predpostavk kritične analize diskurza je tukaj prva izjema blog Ukraine@war, kjer avtor eksplicitno poudari, da sam ne bo uporabljal besed kot so 'predpostavljam', 'domnevam' ter 'verjetno', saj zanj to pomeni nedokončano delo, ki ne konstruira realnosti. Avtor slednje trditev argumentira z dokaznimi materiali, ki so trdi in dejansko prikazujejo napisano.

Druga izjema pa je blog Voices of Ukraine, kjer avtorji razdeljujejo sekcijo poročanja na več različnih faktov – vključujejo prevode pisem Nadiye Savchenko, ki so jo pro-ruski uporniki ujeli pred letom dni v vzhodni Ukrajini in jo odpeljali v Rusijo. Tam je bila priprta kljub njeni gladovni stavki in ogorčenosti mednarodne skupnosti (Voices of Ukraine 2015).

Slednje eksplicitno označujejo z oznako '#FreeSavchenko'. S tem namenom eno leto objavljajo okoliščine in splošna dogajanja, ki so povezana z ugrabitvijo oz. ujetostjo ukrajinske pilotke in aktivistke. Hkrati pa se v blogu pojavljajo tudi posamezne zgodbe vojakov, ki so bili priča državljanski vojni v Ukrajini. Splošno gre torej za blog, ki informira in izobrazuje javnost s personifikacijo aktualnih dogodkov. Avtorji uporabljajo jezikovne prvine in retorične figure, ki ne vsebujejo senzacionalističnih indikacij, a kljub temu ohranjajo svoje mnenje, ki ga podkrepijo z različnimi kredibilnimi viri. Avtor omenjenega bloga slednje doseže z deljenjem mnenj in personalnih komentarjev, dokazanih z materialnim gradivom – fotografijami in posnetki. Personalni pogled blogerjev pa je ključna karakteristika oblikovanja novic (Wall 2005, 162).

Tretja metoda kritične analize diskurza pa so dialektični indikatorji, ki se osredotočajo na kraj, čas in osebo besedišča v smislu rabe jezika in lingvističnih form. Na eni strani dialektični indikatorji potrjujejo obstoj tranzitivnosti in predpostavljajanja, na drugi pa prikazujejo najpomembnejšo plat pisanja spletnih dnevnikov. Pisec oz. neprofitni avtor bloga znotraj prikazovanja dialektičnih indikatorjev velja za figuro, ki ima največjo moč, saj lahko manipulira in kontrolira tako temo kot prejemnike oz. – v mojem primeru – bralce spletnih dnevnikov. Brown (v Polito 2011, 285) trdi, da ima pisec blogov največjo moč, saj lahko temo oz. prepričanje spremeni, ga pojasni ali ga umakne. Pri spletnem dnevniku Ukraine@war je dialektične indikatorje mogoče opaziti znotraj posameznih objav, kjer avtor oz. pisec komentira posamezne dogodke. S komentarji ima moč, da ustvari mišljenje ali ga spreobrne potencialnim bralcem:

Zelo dobro se spominjam sem trenutka, ko je MH370 izginil. Bilo je ravno v istem času, ko so Rusi zavzeli Krim. Preden je postalo jasno, da je za tem stoji ruska vojska, je MH370 že izginil. Razmišljal sem: 'O ne! Sedaj bo svet imel v fokusu druge stvari. Pozabili bodo na rusko zavzetje Krima. Kako je mogoče, da se kaj takega zgodi v najslabšem trenutku?' (Ukraine@war 2015).

Gre za dialektični indikator, ki lahko spreobrne mišljenje ljudi v predvidevanje, da je celotno dogajanje politična zarota, ki jo je izvedla Ruska vlada z namenom, da preusmeri osredotočenost poročanja. Pisec spletnega bloga posledično izčrpa kredibilne in verodostojne informacije, ki bi lahko potrdili takšno mišljenje. »To je torej primer, kjer gre za teorijo zarote, ki ji množični mediji niso posvetili dovolj pozornosti in preiskave. Rusija je ugrabila MH370, zaradi česar je javnost in medije odvrnila od razmišljanja oz. poročanja o vdoru v Krim« (Ukraine@war 2015). Ta primer pa v navedenem blogu ni edninski – njegov spletni dnevnik je namreč posvečen odkrivanju političnih zarot tudi glede sestrelitve MH17.

Pri drugem spletnem dnevniku – Voices of Ukraine – se dialektični indikatorji pojavljajo kot neočitni vstavki, osredotočeni na personifikacijo dogajanja v Ukrajini. Podobno kot v prejšnjih metodah, je tudi tukaj njihovo čustveno poročanje o dogodkih mogoče apelirati oz. aplicirati na dialektične indikatorji. Indic je, da lahko blogi z neposrednim poročanjem pisem nekaterih vojakov, ubežnikov, ujetnikov in aktivistov, direktno vplivajo na spreminjanje mnenj in prepričanj o dominaciji Rusije. V enem izmed pisem Nadiye Savchenko ima slednja aktivistično moč, ki regulira mišljenja in splošne vrednote javnosti:

Minilo je leto dni bojevanja! Leto, ko so se tako Ukrajinci kot iskreni in vestni ljudi v Rusiji in po svetu, borili – ne samo zame – ampak tudi za mir v Ukrajini. To leto je bilo leto mojega boja, ne samo ta moja svoboda, temveč za svobodo, mir in integriteto moje domovine Ukrajine in za dostojno življenje mojega naroda – Ukrajincev (Voices of Ukraine 2015).

Naslednji pomembni indikator dialekta pa se usmerja ravno na samo konstrukcijo spletnih dnevnikov. Glede na to, da oba dnevnika originalno izvirata iz Ukrajine, sta primarno prevedena v angleščino. Gre namreč za to, da lahko avtorji oz. pisci spletnih dnevnikov z angleškim prevodom manipulirajo javnost, saj angleščina ni izvorni jezik blogov. S prevodom lahko popačijo ali rekonstruirajo novico ter jo predstavijo manj/bolj pomembno kot je v resnici. Hkrati pa lahko omogočijo javnosti boljšo preglednost in evidentnost. Ključno je tudi to, da lahko tako bolje ustvarijo in kultivirajo odnosno povezavo z občinstvom.

Oba bloga imata namreč možnost komentiranja, hkrati pa znotraj objave predstavita hipertekst, ki je vezan na morebitne novice v Ukrajini ali Rusiji. Bralcem poleg informiranja in izobraževanja omogoči tudi participacijo pri sami produkciji konteksta. V primeru dialektičnih indikatorjev je slednje pomembno iz razloga privabljanja bralcev z možnostjo vključevanja lastnega raziskovanja v samo vsebino: »Živijo. Najprej se zahvaljujem za ta blog. O situaciji v Ukrajini sem se tukaj naučil veliko več kot iz množičnih medijev. Sem pa sam našel še nekaj zanimivih ugotovitev na Google Earth, ki niso bile prikazane v objavi« (Ukraine@war 2015). Ravno ta možnost sodelovanja pri kreiranju samih novic je primarna pri analiziranju transformacije novinarske profesije kot takšne.

4.5 Diskusija

Glede na analizo diskurza lahko potrdim, da imajo ukrajinski politični blogi močan vpliv na tako teoretično kot tudi praktično definiranje novinarske profesije. Pri tem ne gre za spreminjanje profesionalizacija oz. specializacije novinarstva, temveč gre zgolj za dopolnjevanje in sodelovanje z novinarstvom, ki kot takšno deluje na način psa čuvaja oz. ne dopušča poročanja o določenih stvareh, ki bi morebitno škodile javnosti.

Pri (re)konstrukciji oz. transformaciji tradicionalnih normativ novinarstva ne gre toliko za vključevanje subjektivnosti, eksplicitne vsebine in ostalega dokaznega gradiva, temveč gre za željo po osveščanju in obveščanju javnosti o dejanskem in odkritem dogajanju na vojnem območju. Tako se je prvo raziskovalno vprašanje osredotočalo ravno na učinek političnih blogov Ukrajine na teoretično in praktično definiranje novinarske profesije.

Kritična analiza diskurza ukrajinskih političnih blogov je pokazala vključevanje novinarskega dejanje, ki je normativno novinarstvo transformiralo in ga ustvarilo bolj odprtega in posledično tudi dostopnega. Kljub temu pa temeljni cilj ostaja isti – 'nenovinarji' oz. neprofitni pisci iščejo odgovore na družbena vprašanja, z namenom, da zadovoljijo interese javnosti. Na podlagi tega blog deluje kot informacijski vodnik, saj javno deli preverjene informacije, ki jih je predhodno zanesljivo potrdil in ovrednotil z dokaznim materialom. Naslednji pomemben dejavnik je, da avtor oz. pisec bloga združuje reportažo na podlagi novičarskih virov ter jih deli z javnostjo, sočasno pa deli subjektivno informacijo, ki jo je neposredno dognal iz aktualnega dogajanja. Gre torej za storitev, ki ne upošteva splošnih novinarskih navodil oz. kodeksov, a ohranja nekatere normative novinarstva – zanesljivo in kredibilno preverjanje informacij. Stearns (2013, 9) takšni zvrsti dejanja pravi novinarstvo kot peta veja oblasti. Sestavljajo jo namreč individuumi, ki splošno niso specializirani, niti niso profesionalni novinarji, pa vendar se obnašajo in delujejo kot novinarji. Tako sem znotraj konceptualizacije prvega raziskovalnega vprašanja, odgovorila tudi na drugega - Kako politična bloga Ukraine@war in Voices of Ukraine institucionalizirata medijsko platformo?

Kot omenjeno, bloga veljata za peto vejo oblasti, saj poročata o aktualnih dogajanjih v Ukrajini, ki sicer niso deležni avize v preostalih – tradicionalnih – množičnih medijih. Znotraj sporočanja procesa sta politična bloga ustvarila samostojni medij, ki deluje na podlagi obojestranskega interesa tako bralcev kot avtorjev blogov. Sami konstruirajo novice in jih poročajo na način, ki se splošno izogiba cenzuri eksplicitnih vsebin, saj se v nasprotnem primeru zdi takšno poročanje neresnično.

Kritična diskurzivna analiza je pokazala, da avtorji spletnih dnevnikov s svojim načinom poročanja izvajajo novinarska dejanja, a pri tem ne upoštevajo nekaterih pravil tradicionalnega novinarstva. Vobič (2007) na tej točki meni, da je spletna interaktivnost ustvarila participativno novinarstvo, vendar se ta ne odziva kot odmik od tradicionalnega novinarstva, temveč predstavlja njegovo dopolnilo oz. podaljšek.

Ključno je to, da se v novinarski paradigmi in diskurzu interaktivnost, hipertekstualnost in multimedialnost postavljata nasproti normativnega novinarstva kot takšnega. Le-to jih konstruira v edinstven medij, ki bo v prihodnosti pripeljal do transformacije definiranja množičnih medij ter jih predvideno rekonstruiral v enega izmed sprejemljivih in verodostojnih načinov poročanja novic. Medijska platforma zaradi navedenih političnih spletnih dnevnikov ne velja za manj kredibilno oz. manj verodostojno, saj ne gre za tabloidno ali razvedrilno pisanje o dogodkih – senzacionalizem ni glaven produkt njihovega poročanja, temveč je informiranje sveta o resničnih bitkah, vojni in krizi v Ukrajini. Zahodnjaški mediji ne poročajo toliko o samih vzrokih, niti ne preiskujejo okoliščine nastajanja bitk, saj menijo, da takšne teme niso toliko v interesu javnosti. Ravno tukaj pa spletni dnevniki oblikujejo medijsko platformo – ne ozirajo se na večinski interes javnosti, temveč poročajo o tem, ker so za peščico ljudi (Ukrajince) takšne informacije nujne.

Posledično lahko odgovorim na svoje tretjo raziskovalno vprašanje, ki se sprašuje po spreminjanju konvencionalnih standardov novinarske profesije. V primeru analiziranih blogov, *Ukraine@war* in *Voices of Ukraine*, avtorji uporabljajo lastna mnenja, zaradi česar je prikazana odkrita intimnost, ki bralcem omogoči zaupanje. Politična bloga bralcem predlagata nekaj poznanega oz. nekoga, ki ni dominiran ali manipuliran s strani korporativnih medijev in profesionalizma. Slednje omogoča transparentnost blogov, posledično pa ustvarja vzdušje internega vpogleda v samo delovanje spletnega dnevnika – možnost korupcijskega delovanja se tako izključuje. Glede na digitalizirano dobo množičnih medijev, le-ti uporabljajo podobno platformo, ki je najbolj opazna pri novičarskih kolumnistih; tema je subjektivno izbrana, pisanje pa je personificirano. Tukaj gre za drugačen fenomen, saj so mnenja piscev preveč kritična in posledično nedosledna za množične medije. Wall (2005, 165) navedeno pojasnjuje z dejstvi, da so takšni blogi namenjeni navadnim smrtnikom, ki lahko s pomočjo enostavnega jezika prihajajo do pomembnih informacij, (re)distribuirajo zanimivosti ter priskrbijo intelektualne komentarje, za katere ne potrebujejo plačati članarine.

Analizirana spletna dnevnika sta pomembna tudi zaradi kredibilnosti in zanesljivosti, ki je v blogu predstavljena kot vrsta habitusa oz. rutine. Verodostojnost pri pisanju jima zagotavlja moč, s katero lahko poslujeta in si pridobita tako izobražene bralce kot neizobražene. Njuno ciljno občinstvo ni strogo omejeno, saj večjo poznanstvo in posledično boljše finančno stanje ni temeljen namen analiziranih blogov. Kljub temu pa kredibilnost ustvarjajo z drugačnimi vrednotami in karakteristikami kot pri tradicionalnem profesionaliziranim novinarstvu.

Ukraine@war in Voices of Ukraine sta dojemana kot kredibilna, verodostojna in zanesljiva ravno zaradi odnosa z občinstvom oz. bralci. Četudi v svojih tekstih oz. objavah ne dajeta poudarka na kriterije objektivnosti, se ravnata po načelih Hallinove sfera konsenza, ki narekuje, da objektivnost deluje zgolj v sferi legitimnega nasprotovanja, saj prav tam novinarji raziskujejo vprašanja in probleme, ki so del komunikacijskega političnega sistema (Hallin v Jontes 2010, 60). Tradicionalni in množični mediji svoje občinstvo vidijo kot potrošnike, ki pasivno trošijo njihov produkt; pisci spletnih dnevnikov pa svoje bralce dojemajo kot podpornike, saj je njihova interakcija prijateljske narave. Tudi Krasnoboka in Semetko (2003, 79) pravita podobno, saj menita, da internet omogoča politično vključevanje s ponujanjem novih oportunitet – državljan lahko konstruira interakcijo glede na politične teme, kot je spodbujanje drugih pri volitvah, učenje o problemih ali kandidaturah, vključujejo pa se lahko v koordinacijo dotičnih političnih akcij. S spodbujanjem aktivnosti bralcev se tako ustvari množica, ki se kontinuirano veča. Posledično bralci ne postanejo samo obiskovalci blogov, temveč skupaj z avtorji kreirajo novico oz. vsebino, predstavljeno preostali javnosti (Wall 2005, 165-166).

Svoje zadnje raziskovalno vprašanje oz. kako politične bloge Bližnjega vzhoda oz. natančneje Ukrajine dojema ukrajinska javnost, osredotočajoč se na komentarje blogov – ali jih prepozna kot kredibilen vir političnih informacij o aktualnem stanju v Ukrajini – sem analizirala s prisotnim občinstvom. Bralci navedenih spletnih dnevnikov so navzoči v procesu, kjer participirajo v ustvarjanju tega, kar so konzumirali. Na takšen način blogu ultimativno pomagajo ustvariti primaren pomen, s katerim se slednji lahko kasneje uveljavlja v družbi. Rheingold (v Wall 2005, 166) pravi, da takšna povezava deluje na dveh ravneh. Prva je sorazmerna z 'blogersko konzumpcijo' množičnih medijev, ki prehaja drugo raven, in sicer v produkcijo novih novičarskih produktov, kjer občinstvo sočasno participira v kontekstualni konstrukciji kontinuiranih objav. Posledično se ustvarja odprti medij, kjer udeleženci (tako pisci-avtorji kot občinstvo) izvajajo novinarska dejanja brez normativne novinarske profesionalizacije. Z drugimi besedami, v postmoderni dobi oz. hipermodernizmu, obstaja novi žanr novinarstva, ki pa ne pomeni nujno profesionalizacijo, saj gre za nedefinirano storitev.

Spletni dnevniki v digitalizirani dobi medijev ne institucionalizirajo zgolj same medijske platformo, temveč tudi javno sfero. Ljudje so postali tako potrošniki kot kreatorji novic, kar pomeni, da se je spremenila konstrukcija sporočanja procesa, ki ni namenjen t. i. neizobraženim ljudem, temveč je zgolj dopolnilo dosedanjega znanja.

Ključni namen ni konstruiranje vrednot in norm ljudi, ki o določeni temi ne vedo ničesar, ampak gre za informiranje o dogodkih, ki sicer niso objavljeni v medijih. Posledično gre za prikazovanje samostojnosti in nepristranskosti, ki je v klasičnih medijih težko dosegljiva (nanjo predvideno vplivajo različni politični poli). Zanimiva ugotovitev je tudi ta, da spletni dnevnik obstajajo tudi brez številčnih bralcev – ne gre za cirkulacijo člankov, temveč zgolj za resnično željo, da nekdo, četudi samo ena oseba, prebere o dejanskem dogajanju. Na tej točki se vidi nastanek javnega oz. državljskega novinarstva, kjer je poudarek na participaciji in interaktivnosti, kar ne vpliva na deprofesionalizacijo novinarstva. S tem se strinja tudi Lowrey (2006, 494), ki se osredotoča ravno na prakso pisanja spletnih dnevnikov oz. na javno novinarstvo. Sam je namreč prepričan, da ne gre za izničevanje dotičnih standardov v samem definiranju, temveč se slednje lahko obravnava kot rekonstrukcija in redefinicija prakse ter procesa novinarskih dejanj, ki ne sovpadajo s splošno novinarsko prakso klasičnih medijev.

Pri tem pa ne gre za vprašanje oz. ločevanje novinarstva od nenovinarstva, saj praksa pisanja blogov ne spada v nobeno izmed navedenih polov. T. i. nenovinarstvo se danes konjugira s senzacionalizmom, promocijo in trženjem; pisanje spletnih dnevnikov ne spada v omenjene kategorije. Javno oz. državljsko novinarstvo spodbuja intelektualne in produktivne javne razprave, ki pa so ključne za institucionalizacijo medijskega prostora. Khamis in Nawawy (2011, 248) pravita, da javno novinarstvo uokvirjajo politični blogi, znotraj katerih se karakterizirajo strateške akcije, ki vključujejo racionalno kritično deliberacijo in kritične diskurze. Nekateri blogi se namreč tudi zavedajo novinarskih načel in slednja uporabljajo pri ustvarjanju novic, kar pomeni, da se osredotočajo na koncept državljskega novinarstva, ki danes bolj ali manj reorganizira družbo in njegove pripadnike.

5 Zaključek

Množična distribucija novičarskih medijev je transformirala ključen pomen obstoja novic – aktivacija javnosti in način, s katerimi lahko slednji odgovorijo na družbena vprašanja. Danes so to vlogo prevzeli spletni dnevniki, ki posebej imajo nekatere kontradikcije postmodernizma. Po eni strani lahko balkanizirajo dotične interesne skupine in oblikujejo nepristransko občinstvo, po drugi pa lahko spodbujajo nastanek množičnih virtualnih skupnosti, znotraj katerih lahko navadni smrtniki participirajo pri konstrukciji novic oz. kontekstualnih objav, kar jim daje moč za kreacijo lastnega političnega glasa. Blogi lahko poskrbijo za večjo medgeneracijsko in mednarodno javno komunikacijo, preko katere se oblikuje kolektivno reševanje problemov. Kljub mnogim pozitivnim efektom spletnih dnevnikov, pa je v diplomski tezi glavno vprašanje transformacija novinarske profesije pod vplivom političnih blogov (v Wall 2005, 167).

Indic narekuje, da je t. i. demokratično pisanje pravica vsakega posameznika, pa vendar se le-ta spremeni v novinarsko dejanje takoj, ko začnemo govoriti o problemu družbeno-kulturne razsežnosti. Vsako preiskovanje, analiziranje in raziskovanje se prišteva kot delo, ki ga opravlja novinar in poroča občinstvu, saj je v interesu javnosti. Kljub temu pa ima normativno novinarstvo kot profesija nekatere prepreke, ki zahtevajo morebitno cenzuro pri eksplicitnih fotografijah. Na tej točki so ključni ravno spletni dnevniki brez specializacije ali profesionalizacije v novinarski karieri, kar jim omogoči povsem odprto poročanje o splošnih dogodkih. Hkrati lahko komunicirajo z javnostjo oz. ljudmi, ki so neposredno vključeni v samo dogajanje – gre za pristno poročanje, ki predvideno nima nobenega profita. To so učinki spletnih dnevnikov pri transformaciji novinarskega profesije – izboljšanje sporočanja procesa in vključevanje javnosti v kreacijo in konstrukcijo splošnih novic. Po drugi strani pa se ravno na tej točki lahko vprašamo o prihodnosti neprofitnega oz. 'demokratičnega' novinarstva. Kakšna je prihodnost novinarstva kot profesije in specializacije v množičnih medijih? Ali še bodo imeli tradicionalni mediji in novinarsko pisanje novic v prihodnosti smisel?

Danes je pisanje v največji krizi, saj nismo več prepričani, kaj natanko pomeni termin novinarstvo, hkrati pa niti ne vemo, če je slednje nagnjeno k demokraciji ali ne. Podobno pa meni tudi Barthes, ki pravi, da »vemo, da moremo, če hočemo pisanju vrniti prihodnost, najprej spreobrniti mit o njem: rojstvo bralca je treba plačati s smrtjo avtorja« (Barthes 1977, 148).

Politična dnevnika Ukraine@war in Voices of Ukraine prepričljivo spreminjata teoretično in praktično definiranje novinarske profesije s kredibilno interakcijo, ki vključuje participativno komunikacijo vseh sodelujočih. Gre za novo konstitucijo medijske platforme, kjer dnevnika predstavljata edinstven in samostojni medij, saj udeležencem omogočata tako potrošništvo – informiranje in izobraževanje – kot tudi kreiranje samih novic – ustvarjanje objav.

Ne gre za dominanco, niti ne gre za oblast, temveč je poudarek na željo po poznavanju 'celotne zgodbe'. Posledično jih javnost oz. vsi udeleženci obravnavajo kot verodostojni vir in resurs, s katerim lahko prepoznavajo resnico in si sami konstruirajo realnost.

Na ta način spletna dnevnika spreminjata konvencionalne standarde novinarske profesije, ki so skozi zgodovino nastali kot produkt družbenega konsenza. Gre za nenaravne zahteve in standarde, ki splošno niso povezani z glavnim namenom novinarstva – informiranje javnosti. Skozi desetletja se je razvila definicija profesionaliziranega novinarstva, ki to ni. Novinarstva kot takšno bi moralo predstavljati interakcijsko vejo, ki ni dominirana s strani političnih polov, temveč je neodvisna veja. Tako pa obstajajo številni učbeniki, znanstveni članki, leksikoni in enciklopedije, ki skušajo novinarstvo definirati ter jo profesionalizirati. Novinarstvo ni stroka, niti ni profesija ali specializacija kot je medicina, pa vendar javnosti pomaga, ji koristi in služi. Ravno to pa spletna dnevnika uokvirjata – indic, da je novinarstvo družbena organizacija oz. skupnost, ki se bojuje proti dominaciji.

6 Literatura

1. Almagor, Cohen Raphael. 2008. The Limits of Objective Reporting. *Journal of Language and Politics* 7 (1): 138-157.
2. Barthes, Roland. 1977. *Image, music, text*. New York: Hill and Wang.
3. Blaagaard B., Bolette. 2013. Shifting boundaries: Objectivity, citizen journalism and tomorrow's journalists. *Journalism* 14(8): 1076-1090.
4. Blumler, Jay G. in Stephen Cushion. 2014. Normative Perspectives on Journalism Studies: Stock-taking and Future Directions. *Journalism* 15 (3): 259-272.
5. Boudana, Sandrine. 2011. A definition of journalistic objectivity as a performance. *Media, Culture & Society* 33(3): 385-398.
6. *Brain Pickings*. 2015. Dostopno prek: <http://www.brainpickings.org/> (1. julij 2015).
7. Brudny, Yitzhak M. in Evgeny Finkel. 2011. Why Ukraine Is Not Russia: Hegemonic National Identity and Democracy in Russia and Ukraine. *East European Politics and Societies* 25 (4): 813-833.
8. Glasser J., Theodore. 1984. *Objectivity precludes responsibility*. Society of Professional Journalists. Dostopno prek: <http://www.columbia.edu/itc/journalism/j6075/edit/readings/glasser.html> (27. avgust 2015).
9. Erjavec, Karmen. 1999. *Novinarska kakovost*. Ljubljana: FDV.
10. Erjavec, Karmen in Melita Poler Kovačič. 2011. *Uvod v novinarstvo: učbenik za študente prvega letnika študijskega programa Novinarstva na FDV*. Ljubljana: FDV.
11. Iggers, Jeremy. 1999. *Good News, Bad News: Journalism Ethics and the Public Interest*. Oxford: Westview Press.
12. Jontes, Dejan. 2010. *Novinarstvo kot kultura: miti in vrednote*. Ljubljana: FDV.
13. Krasnoboka, Natalya in Holli. A. Semetko. 2003. The Political Role of the Internet in Societies in Transition. *Party politics* 9 (1): 77-104.

14. Kovačič, Poler Melita. 2002. Vplivi odnosov z mediji na novinarski sporočanje proces. *Teorija in praksa* 39 (5): 766-785.
15. --- 2005. *Kriza novinarske odgovornosti*. Ljubljana: FDV. Bern: International Academic Publishers.
16. Khamis, Sahar in Mohammed el-Nawawy. 2011. Political Blogging and (Re)Envisioning the Virtual Public Sphere: Muslim-Christian Discourses in Two Egyptian Blogs. *International Journal of Press/Politics* 16 (2): 234-253.
17. Lambeth, Edmund. 1997. *Časnikarstvo kot zaveza: poklicna etika*. Ljubljana: FDV.
18. Lang, Peter. 2009. *Media, democracy and freedom: The Post-Communist Experience*. Addis Ababa: Addis Ababa University.
19. Lowrey, Wilson. 2006. Mapping the Journalism-Blogging Relationship. *Journalism* 7 (4): 477-500.
20. Luthar, Breda. 2001. *Oslepljeni in ohromljeni od nevtralnosti*. V Mit o zmagi levice: Mediji in politika med volitvami 2000 v Sloveniji, ur. Breda Luthar: 201-212. Ljubljana: Mirovni inštitut.
21. Oh, David Chison. 2010. Complementary Objectivity and Ideology: Reifying White Capitalist Hierarchies in Time Magazine's Construction of Michelle Rhee. *Journal of Communication Inquiry* 34 (2): 151-167.
22. Oblak, Tanja in Gregor Petrič. 2005. *Splet kot medij in mediji na spletu*. Ljubljana: FDV.
23. Polito, S. Rabindranath. 2011. Language and Power in Blogging: A Critical Discourse Analysis. *Society and Culture IPEDR* (20): 282-286.
24. Silva, Elsa Costa. 2014. Beyond links: Understanding meaning and control in political blogs. *New Media & Society*: 1-17.
25. Schudson, Michael. 2001. The objectivity norm in American journalism. *Journalism* 2(2): 149-170.
26. Stearns, Josh. 2013. *Acts of Journalism: Defining Press Freedom in the Digital Age*. Freepress.

27. Splichal, Slavko. 2000. *Novinarji in novinarstvo*. V Vegov zbornik, ur. Slavko Splichal: 47-56. Ljubljana: Evropski inštitut za komuniciranje in kulturo in FDV.
28. Szostek, Joanna. 2014. Russia and the News Media in Ukraine: A Case of »Soft Power«? *East European Politics and Societies and Cultures* 28 (3): 463-486.
29. Tuchman, Gaye. 1972. Objectivity as Strategic Ritual: An Examination of Newsmen's Notions of Objectivity. *American Journal of Sociology* 77 (4): 660-679.
30. Torres, Juan Ramon Munoz. 2012. Truth and objectivity in journalism: anatomy of an endless misunderstanding. *Journalism studies* 13 (4): 566-582.
31. *Ukraine@war*. 2015. Dostopno prek: <http://ukraineatwar.blogspot.com/> (27. avgust 2015).
32. Vezovnik, Andreja. 2009. *Diskurz*. Ljubljana: Založba FDV.
33. Vobič, Igor. 2007. Novinarstvo na spletu – Kdo s(m)o novinarji? Medijska preža: december 2007.
34. *Voices of Ukraine*. 2015. Dostopno prek: <http://maidantranslations.com/> (27. avgust 2015).
35. Vos P., Tim. 2011. 'Homo journalisticus': Journalism education's role in articulating the objectivity norm. *Journalism* 13(4): 435-449.
36. Wall, Melissa. 2005. 'Blogs of war': Weblogs as news. *Journalism* 6 (2): 153-172.
37. Wallsten, Kevin. 2005. Political blogs and bloggers who blog them: Is the political blogosphere and echo chamber? *Department of Political Science* (1. september).
38. Wawrzonek, Michał. 2014. Ukraine in the »Gray Zone«: Between the »Russkiy Mir« and Europe. *East European Politics and Societies and Cultures* 28 (4): 758-780.